

Foto DPD

Slovesnost ob odkritju spomenika v Novi Gorici Goriška pesnica Ljubka Šorli nas je ponovno povezala!

Minuli petek je bilo na Erjavčevi ulici v Novi Gorici v večernih urah izjemno slovesno, saj smo bili v lepem pomladnem vremenu priče postavitvi doprsnega kipa goriški pesnici Ljubki Šorli, ki je še enkrat zares ubrano povezala ves slovenski goriški svet z obeh strani meje.

Na Erjavčevi ulici v Novi Gorici bo odslej doprsnemu kipu simbola plemenitega upora Slovencev črnemu fašizmu, kar je bil glasbenik in mučenec Lojze Bratuž, delala družbo njegova soproga, pesnica Goriške Ljubka Šorli. Da je spomin nanju, predvsem pa to, da je njena umetniška beseda še živa med nami, govori predvsem dejstvo, da se nas je na lep slovesnosti odkritja spomenika zbralo več sto ljudi z obeh strani meje, prišli so tudi vidni predstavniki našega kulturnega, političnega, gospodarskega in družbenega sveta iz Goriške, Tolminske, Koroške in od drugod. Bil je lep praznik slovenstva in kip kiparke Milene Braniselj, ki je živo upodobila Ljubko Šorli v njenih najlepših letih, bo odslej pričal o naši skupni zavezi slovenski besedi, a tudi plemenitemu in lepemu, za kar je pesnica Ljubka Šorli živela. Mara Černic, podpredsednica Goriške pokrajine, novogoriški župan Matej Arčon ter njegov stanovski kolega iz Tolmina Uroš Brežan ter vrsta drugih predstavnikov javnega življenja so dali

slovesnosti tisti uradni pečat, ki je ob takih priložnostih potreben, pa vendar lahko mirno zapišemo, da so slovesnost naredile lepo predvsem pesmi goriške pesnice in zapete pesmi, med njimi tudi Bratuževa Kraguljčki. Doprsni kip Ljubke Šorli nas je pričakal pokrit z belim zagrinjalom, na glavo kipa so prireditelji položili krono z vencem iz spominčic in belih vrtnic, kar je priklicalo med prisotne spomin na njene poezije pokojnemu možu.

V kulturnem programu so sodelovali Mešani pevski zbor Lojze Bratuž iz Gorice pod vodstvom Bogdana Kralja, Dekliški pevski zbor Kapela pod vodstvom Kristine Škibin in Mladinski pevski zbor Emil Komel iz Gorice pod vodstvom dr. Davida Bandlja, prepevali so uglasbene pesmi Ljubke Šorli. Igralka in tudi sama prodorna književnica Nataša Konc Lorenzutti je interpretirala pesmi goriške pesnice in povezovala kulturni program, spomenik pa je ob blagoslovu koprškega upokojenega škofa mgrs. Metoda Piriha odkrila hčerka pesnice prof. Lojzka Bratuž. Msgr. Metod Piriha se je ob blagoslovu tudi spomnil, da je bil sam vodil pogrebno slovesnost ob smrti Ljubke Šorli pred dvajsetimi leti.

V svojem uvodnem nagovoru ob začetku slovesnosti je vidno zadovoljen novogoriški župan Matej Arčon povedal, da je zelo "zadovoljen, da je

naša skupna prizadevanja zelo pozitivno sprejela tudi družina Ljubke Šorli: hčerka Lojzka Bratuž ter nečaka Vera in Igor Tuta. Družina je v sodelovanju s skupnostjo goriških Slovencev v Italiji tudi pomembno prispevala k uspešni obeležitvi dela in življenja Ljubke Šorli". Župan se je toplo zahvalil tudi vsem drugim, ki so kakorkoli prispevali, da je do postavitve pomembnega obeležja prišlo. Pobudnica ideje o postavitvi doprsnega kipa Ljubki Šorli je bila prof. Marija Mercina, zamisel pa je uresničila novogoriško Slavistično društvo, ki ga vodi predsednica Ernesta Dejak Furlan, leta je tudi v krajšem nagovoru potek dela razložila, in za to posebej imenovani pripravljali odbor, v sodelovanju z novogoriško Krajevno skupnostjo in občino, iz naše srede je pri realizaciji spomenika dejavno sodelovala znana goriška kulturna in politična delavka dr. Marilka Korsič. Novogoriški župan je z lepo gesto dal vsem najstopajočim šopek spominčic, ki ga je prof. Lojzka Bratuž tudi prejela in ga položila pred spomenik svoji mami. V prostorih novogoriške Krajevne skupnosti je Melanija Kerševan pripravila spremno razstavo o delu goriške pesnice, na katero smo se po občuteni slovesnosti podali številni prisotni, tudi tam nas je pričakala slovenska pesem. Še najbolj razveseljivo pa je dejstvo, da nas je goriška pesnica Ljubka Šorli na Erjavčevi ulici v Novi Gorici v petek zvečer zbrala številne. O tem, kako občutena je bila slovesnost, pa lahko pove- mo, da je bila še najbolj zgovorna ter pomenov polna tišina, v kateri smo poslušali pretresljivo lepo pesem Kraguljčki, ki so jo pevke in pevci zbora Bratuž izjemno doživeto, ubrano zapeli, pristotnost mladih pevčev in pevcev mladinskega zbora Emil Komel iz Gorice pa je tiho potrjevala, da se bo zaveza slovenstvu, lepi besedi in pleme-

nitemu, človeškemu in vsemu tistemu, kar človeka presega, pri nas nadaljevala tudi s prihodnjimi rodovi, katere bo nagovarjal s svojo v lep izbor velikih goriških mož umeščeno prisotnostjo doprsni kip pesnice Ljubke Šorli.

Jurij Paljč

Slavostni govor ob odkritju spomenika pesnici Ljubki Šorli je imela književnica prof. Marija Mercina, objavljamo ga v celoti:

Pozdravljeni, vsi gostje in obiskovalci na slovesnosti ob odkritju spomenika Ljubke Šorli – "pesnice upora, upanja in ljubezni". Še posebej toplo pozdravljeni gospa Lojzka Bratuž in drugi so- rodniki!

Danes je za vse Slovence, "ki dobro v sr- cu mislimo", prazničen dan. Doprsnim kipom ob Erjavčevi ulici se danes, 20 let po smrti Ljubke Šorli, pridružuje tudi njen kip. Potem ko je leta 1968 Klub starih goriških študentov postavil prvega, in si- cer dr. Karlu Lavriču, so ti pom- niki zgodovine povezali sedanjo- st in preteklost Gorice in Nove Go- rice. Doprsni kip Ljubke Šorli stoji v neposredni bližini tistega, ki so ga leta 1978 postavili njenemu možu, Lojzetu Bra- tužu. Spomenika zakoncev Bratuž, ki priča o velikem trpljenju, pa tudi uporništvu Slovencev v času fašizma, hkrati potrjujeta pove- zanost slovenske skupnosti obeh Goric, pomenita nam spodbudo, da njune vrednote spreje- mamo kot svoje in jih pre- dajamo prihodnjim gene- racijam.

Na spomeniku, ki ga danes odkrivamo, so izklesane besede: "Ljubka Šorli – pesnica upora, upanja in ljubezni". Da bi jo celoviteje označili, bi morali izklesati vsaj še naslednje besede: ljubeča hčerka, žena in mama; vzorna učiteljica; urednica otroških revij in ustvarjalka, obdarjena z milino in notranjo močjo; Tolminka, Goričanka, Slo- venka; ženska, ki je tudi v najhujšem trpljenju in ponižanju ostala zvesta sama sebi in svojemu ro- du ter verjela v smisel življenja.

Pogovor

Deželni svetnik
stranke Slovenska
skupnost Igor
Gabrovce je bil z
velikim številom
preferenc potrjen
v deželni svet

3

Pogovor

Dosedanji tržaški
občinski svetnik
Stefano Ukmar
(DS) bo svoje
politično delo
nadaljeval v
deželnem svetu

3

Tržaški zaliv

Italija ustavila tudi postopek za morski terminal

Italijanski minister za okolje, ki opravlja tekoče posle, Corrado Clini, je z odlokom ustavil postopek pridobitve presoje o vplivu na okolje za načrt o gradnji morskega plinskega terminala sredi Tržaškega zaliva, za katerega se zavzema nemška družba Eon.

Vest o tem so v četrtek, 25. aprila, objavili na spletni stra-

ba Gas Natural. Zdaj pa se je odločil še za zaustavitev morskega terminala, ker pri načrtu manjkajo podatki o posledicah uvedbe varnostnega pasu, ki bi se utegnil razširiti tudi na slovenske ozemelske vode in bi lahko močno vplival na pomorski promet v tržaškem pristanišču in celotnem zalivu. Minister ugotavlja, da ni mogoče izdati okoljske presoje,

vajoč smernice Mednarodne pomorske organizacije Imo. Pri tem opozarja Clini na varnostne ukrepe, ki so bili pred nekaj leti sprejeti ob gradnji podobnega morskega terminala ob ustju reke Pad pri kraju Porto Levante. Če bi take varnostne ukrepe na podlagi smernic Mednarodne pomorske organizacije sprejeli tudi ob morebitni gradnji morskega terminala v Tržaškem zalivu, bi močno vplivali na pomorski promet v tržaškem pristanišču, pa tudi v ozemelskih vodah sosednjih držav, meni Clini.

Po ministrovem pričanju je treba pri načrtu take vrste upoštevati splošen okvir, se pravi upoštevati tudi podobne načrte v Sloveniji in na Hrvaškem. Zato je Clini pisal slovenskemu ministru za kmetijstvo in okolje Dejanu Židanu in ga opozoril, da je treba okoljske problematike severnega Jadrana obravnavati skupaj in v razširjenem kontekstu, upoštevajoč tudi potrebo obmorskih držav po dobavi in diverzifikaciji energetskih virov.

ni italijanskega ministrstva za okolje. Clini je 5. aprila že ustavil postopek pridobitve okoljske presoje za kopenski terminal, ki ga želi v Žavljah pri Trstu graditi španska druž-

saj ni podatkov o obsegu varnostnega območja okoli načrtovanega morskega terminala, ki obsega tako varnostni pas kot tudi ločitveni pas in varnostni koridor, tudi upošte-

Pomemben vseslovenski razpis Dobrodošli doma

Spoštovani mladi Slovenci v Sloveniji, zamejstvu in po svetu, Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu bo tudi v 2013 pripravil poletno prireditve, namenjeno druženju vseh Slovencev, pod naslovom "Dobrodošli doma".

Rdeča nit letošnje prireditve bodo mladi, tako tisti iz domovine, kot tisti iz zamejstva in sveta. Verjamemo, da sta druženje in prijateljstvo z mladimi iz drugih kultur prikazati bogastvo kulturne dediščine.

Letos bo tako v ospredju sodelovanje in povezovanje različnih mladinskih organizacij, ki delujejo v Republiki Sloveniji, in skupnosti mladih Slovencev in njihovih potomcev, ki živijo v sosednjih državah in drugod po svetu.

Vse slovenske mladinske in druge nevladne organizacije, ki delujejo na področju mladinskih aktivnosti v Republiki Sloveniji

in/ali izven nje, zato pozivamo, da se nam med 3. in 6. julijem pridružijo v centru Ljubljane, kjer se lahko na inovativen in raznovrsten način predstavijo slovenskemu občinstvu. Vabljeni, da se povežete vsaj z eno slovensko mladinsko organizacijo iz zamejstva ali sveta in nam posredujete koncept poulične predstavitve, ki vas in vaše delovanje kar najbolje predstavi! Posebej dobrodošle so različne predstavitve, glasbeni nastopi, plesne točke, poulične gledališke predstave, interaktivne predstavitve, igre, animacije, stand-up, šport in podobno. Izbranim idejam bo Urad kril

materialne stroške za izvedbo predstavitve, sodelujočim mladim udeležencem pa bo kril potne stroške, prehrano in sofinanciral bivanje v Ljubljani. Več informacij lahko najdete na spletni strani Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, na facebooku, na tel. št. +386 1 2308013 ali pišite na pr. urad. slovinci@gov.si.

Vaše zamisli nam posredujte do 20. maja 2013 po e-pošti na: pr. urad. slovinci@gov.si ali po pošti na naslov Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu (Komenskega 11, 1000 Ljubljana, Slovenija). Veselimo se srečanja z vami.

Tina Komel
Ministrica

Obvestilo

To številko smo zaradi praznika 1. maja poslali v tisk v torek, 30. aprila 2013, ob 10. uri. Istočasno obveščamo, da bomo odšel pošiljali v tisk nove številke ob torkih, ob 12. uri, vse zato, da ne bi prihajalo do težav z dostavo italijanske pošte.

Obisk ministrice za Slovence v zamejstvu in po svetu Tine Komel na SSO

"Ovrednotimo sodelovanje med manjšinama"

Svet slovenskih organizacij se v svojem tiskovnem sporočilu zahvaljuje ministrici za Slovence v zamejstvu in po svetu Tini Komel za obisk na Tržaškem, ko si je v torek, 23.

aprila, ogledala nove operativne prostore Sveta slovenskih organizacij na Coronejski ulici 19 in prisostvovala začetnemu delu zasedanja Izvršnega odbora. Krovna organizacija se obenem zahvaljuje tudi generalnemu konzulu dr. Dimitriju Ruplu za pomoč pri posredovanju in organizaciji obiska.

Predsednik SSO-ja Drago Štoka je ministrici Tini Komel na novem sedežu predstavil potrebo, ki je krovno organizacijo sililo v iskanje novih, večjih prostorov zaradi povečanja delovnih obveznosti, predvsem na področju izvajanja evropskih projektov, ker postaja čedalje pomembnejše področje za črpanje sredstev, namenjenih vsehtranskemu razvoju in ohranjanju slovenske narodne zavesti, jezika in razvejene organiziranosti. Pri tem predsednik Štoka zelo ceni besede ministrice, da je potrebno imeti urejene in prijazne prostore za učinkovito in uspešno delo.

Stanovanje se nahaja v poslopi nasproti sodne palače. "Če dobro pogledate, se v steni sodišča vidijo še znaki obstreljevanja, ko so partizanske enote napadale ostanke nemških okupacijskih sil v sklepnem delu druge svetovne vojne", je dejal predsednik Štoka med vodenim obiskom novih prostorov. Z novim operativnim uradom, ki vsebuje sejno sobo, predsedniško pisarno in dve uradniški sobi za uslužbenca SSO, Ivota in Lilijano Korvo, Svet slovenskih organizacij ne za-

pušča mestnega središča in nikakor ne pretrga "popkovine" z dosedanjim sedežem na Donizettjevi ulici, kjer poteka glavna mestnega delovanja včlanjenih organizacij SSO. Svet sloven-

pluralnost zamejskih medijev, od Primorskega dnevnika, tednika Novi glas in štirinajst dnevnika Dom, do slovenskega oddelka vsedrže radiotelevizije RAI ter spletnega portala Slomedia, kar

Foto IG

skih organizacij, ki je v novo delovno filialko preselilo svoje delovanje po 1. maju, stanovanja ni odkupil, sklenil je najemniško pogodbo za šest let, ki jo bo mogoče podaljšati še za šest let. Ministrica Komelova se je nato udeležila uvodnega dela zasedanja Izvršnega odbora SSO, na katerem je predsednik Štoka najprej na kratko predstavil člane in delovanje vodstva SSO-ja ter organiziranost, v katero spada 155 društev in organizacij. Navedel je nato nekaj pomembnih točk, s katerimi bo potrebno v prihodnje razmisliti skupaj z Uradom za Slovence v zamejstvu in po svetu ter obema krovima organizacijama SSO in SKGZ. Predsednik Štoka je izrazil zadovoljstvo, da bo Urad zelo hitro dodelil sredstva za sofinanciranje delovanja in projektov za leto 2013, kar je izrednega pomena za nemoteno delovanje slovenskih ustanov, organizacij in društev. Pri tem je ponovno poudaril predvsem finančno vprašanje zamejskega tiska, ki doživlja ne lahke čase. Podčrtal je pomembnost, da se medijsko poročanje v slovenskem jeziku ohrani na visokem nivoju ter da se spoštuje

omogoča celovito obveščanje o delovanju slovenske civilne družbe v deželi IJK. Poseben poudarek je predsednik Štoka dal sodelovanju z italijansko manjšino v Istri. Poudaril je dobre odnose s predsednikom Unije Italijanov Maurizioom Tremulom ter ministrico Komel seznanil s skupnim predlogom, da bi se obe zamejski krovni organizaciji in krovna organizacija italijanske skupnosti v Sloveniji srečali na Uradu za Slovence ter skupno obravnavali področje evropskih projektov in novega programskega obdobja 2014-2021. Pri tem je predsednik Štoka seznanil ministrico še s sprejemom SSO-ja in SKGZ-ja pri predsedniku Državnega zbora Republike Slovenije Janku Vebru, ki bo prihodnjega 15. maja. Ministrica Tina Komel se je zahvalila za prijeten sprejem in se opravičila, ker je morala zadnji trenutek obiska bistveno skrajšati zaradi nujnih vladnih zadev v Ljubljani. Izjavila je, da je vsako društvo pomembno in podčrtala pomembnost prisotnosti generalnega konzulata za katerokoli pomoč in posredovanje.

/ str. 10

Povejmo na glas

Po novem širša deželna obzorja

Zmaga Debole Serracchiani oziroma leve sredine je gotovo toliko pomembna, da je ne moremo zajeti zgolj z ocenami opravljenimi takoj po volitvah. Tedaj so ugotovitve pogostoma sunkovite, vznesene in še ne morejo v celoti sestaviti nove podobe, ki je nastala. In naša dežela Furlanija-Juljska krajina je deset dni nazaj svojo podobo spremenila temeljito in v večji meri, kot bi se zdelo na prvi pogled. Predvsem zaradi dejstva, ker je desna sredina v teh krajih dandanes drugačna, kot je bila pred desetim desetletjem in to najbolj natančno vemo mi kot slovenska narodna skupnost. Desna sredina namreč ni več tako odkrito nasprotna kot nekoč, v vsakodnevem življenju so stiki že sproščeni, kar dokazuje tudi vzdušje v Gorici. Toda če pogledamo nekoliko bolj natančno, se močno zatakne pri dejanjih. Stežka se uveljavljajo naše zagotovitve pravice - dovolj se je spomniti uresničevanja Zaščitnega zakona - ne pride in ne pride do tesnejšega sodelovanja s Slovenijo, tako da ostaja tukajšnji prostor nekako ujet v okvir lastne nacionalne države, kar se bje s smernicami nove Evrope. Z drugimi besedami: desno sredinski politik danes s prijaznim obnašanjem skriva svoje resnične namere in hoče dati vedeti, da je osvojil tudi program leve sredine, ki torej da ne ponuja nič izvirnega. V takšnih razmerah levi sredini ni bilo lahko zmagati in vendar je zmagala. Ni se pustila uspravati, hrabro se je soočila tudi s programom Gibanja petih zvezd ter se

očitno zavedala, da so se v zadnjih letih temeljito spremenili volilci, kar je pokazala velika podpora levi sredini na Tržaškem in Goriškem. Predvsem se je v smeri odprtosti dodatno okrepil Trst in to zelo izrazito. Očitno si želi večjega sodelovanja s sosednjimi državami, predvsem s Slovenijo. Želi si torej neposrednega uresničevanja nove Evrope, ki se mora udeležati predvsem tam, kjer človek živi, in ne le v pisarnah v Bruslju, in slednjič se očitno želi odmakniti od tiste preteklosti, ko se je nekdo bal drugačnih narodnosti in jezikovnih manjšin, med katerimi je seveda v prvi vrsti naša. V tej luči se je temeljito prenovil Deželni svet, ki je ohranil le sedemnajst prejšnjih svetovalcev, poleg tega je v njem kar deset svetovalcev, prej so bile le tri. In stranka Slovenske skupnosti je na teh volitvah uspela dati izrazit delež, saj je na Tržaškem zbrala kar 4,70 odstotkov ter na Goriškem 2,80 odstotkov. Igor Gabrovce je z dvatisoč preferenčami skupaj s stranko dobil veliko priznanje za opravljeno delo, tako da smo lahko več kot zadovoljni. Naši stranki in vsem njenim kandidatom je še treba priznati trdnost in odločenost v predvolilnem boju, saj v bistvu nihče ni dajal Serracchianijevi niti skromne možnosti za zmago. V Deželnem svetu imamo še enega Slovenca in sicer Stefana Ukmarja z liste Demokratske stranke in to velja priporočiti kar najtesnejše sodelovanje obeh naših izvoljenih, kar je v interesu celotne naše narodne skupnosti.

Janez Povše

Vesna Tomsič postala nova pokrajinska odbornica

Pokrajinska koordinacija Slovencev v Demokrati stranki nam je poslala tiskovno sporočilo, v katerem čestita novi pokrajinski odbornici Vesni Tomsič in izraža zadovoljstvo nad imenovanjem predsednika goriške pokrajine Enricom Gherghette. Imenovanje Tomsičeve, kandidatke Demokratske stranke na pokrajinskih volitvah leta 2011 v okrožju Doberdob, Sovodnje in Zagraj predstavlja pomembno priznanje tako zanj, ki je med drugim pridobila odgovornost najpomembnejših upravnih resorjev kot tudi za slovensko komponento. V tem smislu gre tudi za priznanje vsem številnim slovenskim volivcem, ki so na zadnjih pokrajinskih volitvah polnoštevilno podprli kandidatko, ki jo je

predlagala koordinacija Slovencev v DS, še piše v sporočilu za javnost. Demokrati stranka je namreč v tistem, pretežno slovenskem okolju, dobila krepko čez petdeset odstotkov glasov in kandidatka Vesna Tomsič je dosegla daleč najboljši rezultat na pokrajinski ravni. Novo imenovana odbornica si je v teh dveh letih v pokrajinskem svetu in komisijah nabrala kar nekaj izkušenj, s pomočjo koordinacije in stranke bo gotovo znala kljubovati zahtevni nalogi, ki jo čaka v prenovljenem pokrajinskem odboru. Čestitkam se pridružujemo tudi mi in želimo novi odbornici Vesni Tomsič, da bi tudi v prihodnje delovala v prid vsega goriškega prebivalstva, še posebej naše narodne skupnosti.

Odbor nadaljuje svoje delo v postopku za kanonizacijo

P. Marko iz Aviana - deset let blažen

Pater Marko iz Aviana (1631-1699) je blažen že deset let. Ob razglasitvi ga je Janez Pavel II. 27. aprila 2003 označil kot "neoboroženega preroka Božjega usmiljenja". Še kot študent je poljski papež spoznal tega izjemnega kontemplativca, ki je potoval po Evropi, iz šolski knjig. Bil je pridigar, ki je spreobračal tisočglave množice, čudodelnik, apostol in oznanjevalec "popolnega kesanja", dragocen svetovalec kraljev in cesarjev, branitelj svobode in edinosti krščanske Evrope, ki so jo ob koncu 17. stoletja ogrožali Turki. Wojtyła je tedaj povedal, da blaženi Marko opozarja evropsko celino, da bo njena enotnost močnejša, če bo slonela na skupnih krščanskih koreninah.

P. Marko je bil preprost kapucin, toda Gospod je po njem posegel v zgodovino Evrope in ohranil njen krščanski obraz. Po Božjem navdihu je pridigar v kuti pred usodno bitko 12. septembra 1683 pred vrati Dunaja - in Evrope - s pogumnimi besedami zedinil krščanske vojvode ter omogočil dokončno zmago nad Turki, ki so hoteli islamizirati staro celino. Zgodovinske knjige poročajo, da je imel za to, da se mi danes obračamo do Kristusa in ne do Alaha, največ zaslug prav furlanski pridigar. Za nas je pomemben tudi zato, ker se je v letih 1643-47 šolal v Gorici, kjer se je naučil oglejske-

ga duha. Sobratje kapucini - s podporo novega odbora, ki si prizadeva za kanonizacijo - se z novimi močmi posvečajo postopku. Pri tem igra odločilno vlogo za služni veronski škof p. Flavio Roberto Carraro, nekdanji generalni predstojnik kapucinov in sedanjí častni predsednik odbora. Prav on je pred več kot 35 leti spet prinesel na dan primer furlanskega kapucina in je tudi izbral p. Venanzio Renierja kot vicepostulatorja, ki je ogromno naredil ne le za to, da je p. Marko iz Aviana postal blažen, temveč tudi za to, da se je vrnil iz pozabe. Odbor trenutno sestavljajo postulator p. Florio Tessari in osebe iz različnih krajev Veneta in Furlanije Julijske krajine, dežel, kjer je p. Marko še najbolj intenzivno opravljal svoje poslanstvo. Prejšnji teden so se šli poklonit blaženemu patru na njegov grob - pokopan je zraven cesarjev v znameniti

kapucinski cerkvi na Dunaju -, že več časa pa si prizadevajo, da bi se še naprej širila kult in poznavanje tega velikega človeka naše zemlje. Za to pobudo "brez meja" so gotovo zainteresirani goriška in tržaška škofija, pa tudi slovenska skupnost. P. Marko iz Aviana je namreč do-

bro poznal stičišče narodov, jezikov in kultur, na katerem živimo, ter si je že pred 400 leti prizadeval za evangelijsko sporoči-

lo sodelovanja med ljudstvi; v duhu edinosti moramo v tem delu Evrope podreti vse zidove in ovire. Eden izmed ustanovnih članov odbora je tudi g. Maurizio Qualizza, župnik v Gradišcu ob Soči; leta 1998 je, skupaj z Walterjem Arzaretijem, ki je bil dvajset let tajnik p. Venanzio in z veliko naklonjenostjo ohranja stike tudi z našim uredništvom, objavil knjigo o p. Marku v Gorici in Gradišcu ("Marco d'Aviano, Gorizia e Gradišca. Dai primi studi all'evangelizzazione dell'Europa"). G. Maurizio med drugim spominja, da je kapucin v 17. stoletju v Gradišcu večkrat obiskal velikega prijatelja, grofa Franciška Ulderika della Torre, cesarskega ambasadorja v Benetkah.

Prav v zadnjem mesecu med drugim v kinu vrtijo film Renza Martinellija "11 settembre 1683". Ne moremo ga označiti za film o p. Marku, saj se osredotoča skoraj izključno na obleganje Dunaja in na zmago nad Turki dan kasneje. Kapucin in "neoboroženi prerok" je namreč tedaj molil za osvoboditev mesta in deloval za ponovno vzpostavitev miru v takratnem dramatičnem trenutku. Tudi zato ga lahko upravičeno imamo za "rešitelja Evrope". / DD

Rov sv. Barbare

Prekopali posmrtno ostanke okoli 800 žrtev

Iz rova sv. Barbare pri Laškem so doslej prekopali posmrtno ostanke okoli 800 žrtev, po ocenah jih na prekop iz jaska čaka še okoli 2000. Zgodovinar Jože Dežman se je ob četrti obletnici odkritja množičnega grobišča v tem rovu vprašal, ali smo sposobni prekopati še te žrtve ali smo ideološko zaslepljeni in tega dejanja še ne bomo zmogli. Po Dežmanovem mnenju bi rud-

Celjanko Elzo Premšak, je dejal Dežman.

Vprašal se je tudi, ali smo lahko brezčutni za trpljenje žrtev, ki nam ga kaže roka ene žrtve, ki se oklepa nožne proteze druge žrtve. "Ali lahko spoštujemo zadnje trenutke žrtve, k v usta skrje prstan, pa žrtve, ki v čevlji skrje rožni venec. Ali bomo sposobni odkriti, ali je skupina žensk, ki je bila ubita, morda skupina slo-

nik Huda Jama, v katerem se nahaja rov sv. Barbare, lahko preuredili v kulturni spomenik državnega pomena oz. v spominski muzej, odprt za javnost. Ocenjuje, da so izkušnje Hude Jame povsem primerljive s koncentracijskimi taboriščema Dachau in Auschwitz.

Kot je dejal Dežman, je Huda Jama neprekosljiv spomenik najhujše morije v Evropi po drugi svetovni vojni. Ob tem je izpostavil Srebrenico, ki je po množičnem ubijanju 10-krat manjša, kot je bilo pobijanje v Sloveniji leta 1945. Dežman si želi, da se v Hudi Jami opravijo dela po odločbi rudarske inšpekcije, predvsem, da se prepreči morebitno zasutje že prekopanih žrtev. Stroka se tudi pogovarja o tem, ali je obstoječa grobnica v jami primerna za dokončno pokopno mesto teh žrtev, ali pa bi bilo bolj smiselno te žrtve pokopati kje drugje. V jami pa so doslej uredili pohodne poti, odvodnjavanje, prezračevanje, del jame je tudi elektrificiran. Po Dežmanovih besedah Tito odhaja iz zavesti Slovencev, in to zaradi psihoterapevtskih učinkov Hude Jame. Pojasnil je, da bi za ureditev muzeja potrebovali okoli 300.000 evrov, vendar je treba urediti tudi lastniške odnose z Rudnikom Trbovlje-Hrastnik, sama jama pa je v lasti Pivovarne Laško.

Na vprašanje, kdo so žrtve iz Hude Jame, je Dežman odgovoril, da gre za belogardiste in najverjetneje za skupino 30 mlajših deklet, ki so bile v jami iz taborišča Teharje pripeljane na podlagi zahteve Edvarda Kardelja. Zaradi lažnega poročanja o Hudi Jami so povojne oblasti ubile tudi

venskih deklet, odpeljanih iz Teharj, še pravi Dežman, ki je opozoril, da se v bližini Hude Jame nahaja še en rudnik, in sicer Pečovnik, ki je tudi morišče večjih razsežnosti.

Predstavniki ministrstva za delo, družino in socialne zadeve Cve-

Jože Dežman

to Uršič je povedal, da je vlada pred dobrim mesecem imenovala novo komisijo za reševanje vprašanja povojnih grobišč, v katero je imenovala devet strokovnjakov iz osrednjih državnih strokovnih institucij. Predsednik te komisije je Dežman. Vlada je sprejela tudi program dela na tem področju. Letos bodo sredstva namenjena za vzdrževanje grobišč v približno 20 upravnih enotah. Ob tem bodo sredstva namenjena tudi za odkrivanje in urejanje novih grobišč, velik del sredstev bo šel za ureditev rova sv. Barbare skladno z zahtevo rudarske inšpekcije. Iz poročila o porabi finančnih sredstev za ureditev rova sv. Barbare od leta 2008 do 2011 pa je razvidno, da je bilo porabljenih nekaj manj kot milijon evrov.

Razmislek

Katoliška Cerkev caplja dvesto let za časom

Ta citat pokojnega milanskega kardinala Martinija zelo radi rabijo tudi naši zamajski novinarji, saj ga je v uvodniku za Primorski pred časom rabili tudi tamkajšnji časnikar. Kaj je s tem mislil pokojni kardinal, ko je to izrazil? Prvenstveno ne na to, kar misli glavnina časnikarjev in tudi kakšen laik. Češ: splošna odprava celibata, dovoljen abortus, vsak ločeni zakonec, naj bi se brez večjih težav ponovno poročil v Cerkev, odpravilo spovedi, saj imamo psihoterapevtske službe, feministke rogovilijo, da so vedno v Cerkvu zapostavljene, čeprav je prav obratno, saj je skoraj po celotni svetu prav v Cerkvu največ žensk, pa še bi lahko našteval. Ob vsem tem pa se pozablja, da,

kdor želi biti član Cerkev, mimorede: nihče nikogar v polnoletnosti k temu ne sili, se mora zavedati, da s tem, ko je član Cerkev, je pozvan h krščanski poklicanosti. To je ohranjanje naše cerkvene identitete. S tem se prizna pravica vsakega, ki je veren, torej to, kar je! Če smo člani Cerkev in se tega zavedamo, tudi vemo, da ne bomo ugajali "temu svetu", če tudi smo "od tega sveta". Ne obstaja nikakršna norma, da se lahko kdo spotika ob tem, da katoličan ostaja katoličan. Če je tradicija v tem, kar si, se ne moremo odločati po takšni ali drugačni ideologiji, ampak ostanemo to, kar smo! Kristjan ve, da se resnice, kot tudi vrednote, ki jih izpoveduje, nadčasovne, torej trajne in večne! Kristus ni ustanovil

Cerkve za neki točno določen čas, ampak za večno, zato govorimo, da bo Cerkev trajala do konca sveta! Zavedati se moramo, da bo Cerkev vedno ista, da bo ob vseh političnih kot tudi kulturnih spremembah ohranila iste temeljne vrednote in isto Božje sporočilo. Kristjan se mora zavedati, da v svetu, v katerem živi, mora imeti pogum, da živi to, kar je Cerkvu bistveno - Kristusovo sporočilo - in ne sporočilo te ali one časovne ideologije ali miselnosti. Popolnoma napačno je, če bi poslušali vse tiste napotke in pripombe, ki govorijo, da naj se Cerkev odpove obrambi človekovega življenja, doostojanstva človeka od spočetja do naravne smrti, ali dostojanstva družine med možem in ženo ... Češ: če bi Cerkev vse to spremenila, bi bile naše cerkve zopet polne ... Tisti, ki tako mislijo, pozabljajo, da vsi tisti, ki so šli po tej poti, niso povečali števila vernikov, prej nasprotno! Prihodnost našega krščanstva ni v tem, da nekaj na novo uvajamo, ampak v tem, da zvesteje in po-

globljeno živimo Kristusovo zapuščino, to je evangelij. Kriza Cerkev ni nastala v preveliki zvestobi do evangelija, nasprotno: zato, ker smo se od njega oddaljili. Posodobitev Cerkev, kot tudi naše vere, je v večji zvestobi in v velikodušnosti do Božje ljubezni, v poglavljanju vere in z usklajevanjem našega življenja z Božjo voljo. To ni lahko, pa tudi ni nemogoče! Ob vsem tem naj dodam še nekaj besed o tem, kaj je hotel kardinal Martini povedati, ko je izjavil, da Cerkev caplja 200 let za časom. Predvsem to, da člani Cerkev, še prej tisti, ki te člane Cerkev oblikujejo, pozabljajo, da se ne smejo prepuščati takšnim in drugačnim modnim izjavam takšnih in drugačnih kvazi cerkvenih vizionarjev in se izogibati sporočilu, da Cerkev ostaja Cerkev križa in nelagodja, pa tudi, da se neče sa ne uvaja v Cerkvu iz lagodja, ampak zato, da se vsi skupaj približujemo sporočilu in zvestobi evangelija.

Ambrož Kodelja

Po odstopu papeža Benedikta XVI. Potreba po novem cerkvenem zakoniku

Potem ko se je donedavni papež Benedikt XVI. zaradi preutrujenosti in fizične izčrpanosti odpovedal svoji službi, je marsikdo pogledal, kaj o tem piše v sedaj veljavnem Zakoniku cerkvenega prava. V 2. paragrafu 332. kanona beremo: "Če se zgodi, da se rimski papež odpove svoji službi, se za veljavnost zahteva, da je odpoved svobodna in pravilno izražena, ne pa, da jo kdorkoli sprejme". V prejšnjem zakoniku, ki je bil veljaven do 25. januarja 1983, pa v 221. kanonu beremo: "Če bi se pripetilo, da bi se papež odpovedal, za veljavnost te odpovedi ni potrebno, da bi jo sprejeli kardinali ali kdo drug". V Zakoniku cerkvenega prava (v

latinskem izvirniku Codex Iuris Canonici) so sistematično zbrane vse norme in določila, na katerih sloni ureditev katoliške Cerkev. Zlasti po Tridentinskem koncilu (1545-1563) so se začeli kopičiti številni odloki in najrazličnejša kanonična določila. Zaradi čedalje večje nepreglednosti pa je njihovo preučevanje postalo zelo zahtevno. Nastala je potreba, da se v enem samem zakoniku uredijo vsa kanonska določila. Papež Pij X. je leta 1904 dal potrebna navodila, tako da je delo steklo in bilo po 13 letih dokončano. Leta 1917 je tedanji papež Benedikt XV. razglasil omenjeni zakonik, ki je bil seveda sestavljen v latinščini. Naj kot

zanimivost povemo, da je po posredovanju ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana Sveti sedež prvokrat v zgodovini dovolil ravno Slovincem prevod zakonika, ki ga je leta 1943 pripravil tedanji profesor na teološki fakulteti v Ljubljani dr. Alojzij Odar. Latinsko - slovenska izdaja zakonika s spremnimi besedili in dokumenti obsega dobrih 1050 strani. Pri tem izrednem podvigu dr. Alojzija Odarja (20. maja bo preteklo 60 let od njegove smrti) so sodelovali kot cenzor dr. Aleš Ušeničnik, profesorji dr. Viktor Korošec, dr. Franc Jere in Jernej Pavlin ter urednik Ludvik Klakočar. Zaradi številnih novosti, ki sta jih prinesla čas in II. vatikanski vesoljni cerkveni zbor, je bilo treba poskrbeti za sestavo novega zakonika. Za slovenski prevod je tokrat poskrbela posebna prevajalska komisija pod predsedstvom predstojnika katedre za cerkveno pravo na Teološki fakulteti v Lju-

bljani dr. Stanka Ojnika. Za skladnost s civilno pravno terminologijo sta poskrbela akademik prof. Alojzij Finžgar in prof. Ciril Kržišnik, predstojnik pravnoterminološke sekcije pri SAZU. V veliko pomoč pri prevajanju je bil tudi prejšnji Odarjev prevod. Novi Zakonik cerkvenega prava šteje 1752 kanonov. Prva knjiga prinaša splošne določbe. V drugi knjigi so pod naslovom Božje ljudstvo določila, ki zadevajo vernike, hierarhično ureditev Cerkev (tu najdemo že prej navedeni kanon 332) ter ustanove posvečenega življenja in družbe apostolskega življenja. Tretja knjiga prinaša kanone o učiteljski službi Cerkev, četrta o posvečevalni službi, peta o cerkvenem premoženju, šesta o sankcijah v Cerkvu, sedma o sodnih, kazenskih in upravnih postopkih. Prevodu besedila zakonika je dodano podrobno stvarno kazalo z navedbo ustreznih kanonov. (mab)

“8 TISOČINK” KATOLIŠKI CERKVI

TAKO ODGOVARJAMO NA KRIZO

ZA VERODOSTOJNOST CERKVE NAJVEČJA MOŽNA MERA PROZORNOSTI

Prozornost je morda najnujnejša zahteva, ki se porojeva v italijanski družbi. Prav ta značilnost, ki od nekdanj spremlja novi sistem “skrbi za potrebe Cerkve”, je - in mora ostati - prvenstvena naloga na njeni poti; še posebno, ko se govori o virih, ki so povezani z “osmimi tisočinkami” (t.i. 8xmille) in torej s tisto svobodno izbiro, ki jo italijanski davkoplačevalci izrazijo ob predstavitvi davčne prijave. Glede tega predsednik Italijanske škofovske konference (C.E.I.), kard. Angelo Bagnasco, pravi: “Vsi poznamo absolutno odločilni pomen prozornosti, in to še bolj v našem družbenem, kulturnem in političnem kontekstu. Danes je jasna transparenca, zlasti pri uporabi denarja, bolj kot kadarkoli prej nujen pogoj za splošno verodostojnost Cerkve in za plodno uresničevanje njenega poslanstva v svetu”. Zato si C.E.I. prek svoje službe za promocijo tudi z informativnimi kampanjami stalno prizadeva, da bi dosegla ta pomembni cilj. To bo naredila tudi letos, ko bo pripravila resnične zgodbe v obliki televizijskega spota, ki se lahko pogledajo na portalu www.8xmille.it in na povezani mapi opravljenih del. Tako bo še bolj jasno, da nameniti osem tisočink katoliški Cerkvi ni le dejanje doslednosti do lastne vere, temveč tudi konkreten način odgovornosti do drugih in za druge. Drugače povedano: soodgovorni v cerkveni in civilni skupnosti.

MG. BAMBINO

KI JO VSI DOŽIVLJAMO

Italijanska škofovska konferenca (C.E.I.) je angažirana v “projektu prozornosti”, ki presega zakonska določila o objavi letnega obračuna “osmih tisočink” katoliški Cerkvi (čl. 44 zakona 222/85), tako da dodaja tudi t.i. mapo “osmih tisočink”. Za kaj gre? Če greste na internetni portal www.8xmille.it, boste našli karto Italije, na kateri boste lahko našli in si ogledali različne projekte, ki jih je C.E.I. financirala na italijanskem ozemlju. Na razpolago so informacije, ki se stalno ažurirajo, saj vsaka škofija, ki na svojem ozemlju upravlja sredstva osmih tisočink katoliški Cerkvi, vnaša v mapo osmih tisočink podrobnejše podatke o lastnih izdatkih. To je edinstven in inovativen projekt prozornosti, ki omogoča, da na mapi lahko spremljamo na tisoče posegov.

V televizijski informativni kampanji 2013 se pripoveduje o nekaterih izmed teh del. Tu so:

V Rimu menza “di Colle Oppio” deli več kot 500 obrokov dnevno. To središče škofijske Karitas nudi ne le pomoč osebam v težavah, ampak uresničuje načrte človeške in civilne promocije.

V Milanu Grangia di Monlue’ s pomočjo prostovoljcev, operaterjev, sester in sredstev iz sklada osem tisočink sprejema begunce, zlasti afriške, ki bežijo pred spori, diktaturami in mučenjem. Tam lahko prejmejo ne le formacijo in podporo, da si ustvarijo novo življenje, temveč tudi toplino pravega doma.

V Turinu se fundacija *Operti* odziva na krizo zadnjih let s projekti mikrokredita in s spodbujanjem srečanj med temi, ki delo iščejo, in tistimi, ki ga ponujajo. Veliko ljudi je že našlo nove priložnosti in pričakovanja.

V mestu Catania, v četrti Librino, Giuliana Gianino skupaj s številnimi prostovoljci upravlja *Centro Talitakum*.

To je celodnevna šola, oporna točka za veliko mladih, ki bi drugače ne vedeli kam iti.

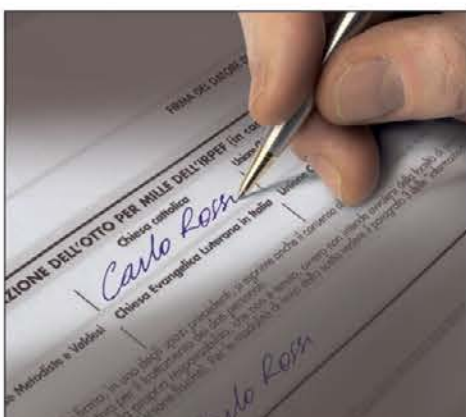
Talitakum, ki predstavlja upanje za vso četrt, je dokaz, da je resnično mogoče spremeniti obraz teritorija.

V Milanu pater Eugenio Brambilla, ki ga je navdihnilo delovanje don Milanija, že veliko let skrbi za projekt šolanja v dveh četrtih v predmestju. Mladi, navidezno brez perspektiv, utegnejo z *ljudsko šolo “I care”* preseči težave in obenem tudi predsodke ljudi.

V Neaplju, v ječi Nisida, g. Fabio De Luca podpira mladoletne, ki morajo prestati zaporno kazen. Pot je dolga in težavna, veliko zadoščenje pa je videti nekatere mlade, ki jim uspe najti pravo pot.

V Etiopiji, v kraju Wolisso, je bolnišnica, ki jo upravlja CUAMM - zdravniki z Afrike, eno glavnih tovrstnih središč za vso Etiopijo. Zdravniki in drugo zdravstveno osebje tudi obiskujejo bolj oddaljene kraje, kamor nosijo zdravila in pomoč tistim, ki ne morejo priti do bolnišnice.

V kraju Bahir Dar pa CVM, Centro Volontari nel Mondo (Center prostovoljcev v svetu), uresničuje krajevne dejavnosti, da bi nudil zaposlitvene možnosti ljudem, predvsem ženskam, ki so pravi motor ekonomije.

TUDI LETOS LAHKO NAMENIŠ OSEM TISOČINK KATOLIŠKI CERKVI NA VEČ NAČINOV:

- s polo 8xmille, priloženo obrazcu CUD, ki jo je treba oddati do 30. septembra davčnemu posredniku ali v zaprti ovojnici na poštnem uradu. Svojo izbiro lahko posredujete tudi po internetu. Kdor ni več obvezan predložiti davčno prijavo, to velja zlasti za upokoјence in odvisne delavce brez drugih dohodkov in odtegljivih stroškov, lahko vseeno namenijo osem tisočink katoliški Cerkvi s pomočjo pole, ki je priložena obrazcu CUD.
- z obrazcem Unico, ki ga je treba oddati do 30. septembra neposredno po internetu ali davčnem posredniku. Kdor ni obvezan k elektronski oddaji, lahko obrazec odda od 2. maja do 30. junija v katerem koli poštnem uradu.
- z obrazcem 730-1, priloženim obrazcu 730, ki ga je treba predstaviti do 31. maja, če se za to prijaviš pri Centru za davčno pomoč (CAF), ali do 30. aprila, če se obrneš na nadomestnega plačnika davka (delodajalec ali pokojninska ustanova).

Kratke

Pojemno Evropi

V okviru letošnjega projekta Pojemno Evropi, ki ga izvaja DVS Bodeča neža, podpirata pa Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javni sklad za kulturne dejavnosti, bodo z zborom poleg stalne zborovodkinje Mateje Černic delali še trije dirigenti: Mirko Ferlan, Urša Lah in Ragnar Rasmussen.

Zadnja dva bosta z zborom v petek, 3. maja 2013, med 16.00 in 20.00 uro, izvedla odprto vajo, ki je odprta tudi za javnost. Zlasti pa ocenjujemo, da je odprta vaja zanimiva za zborovodje in druge glasbene pedagoge. Ta delavnica bo izvedena v soorganizaciji Združenja cerkvenih pevskih zborov – Gorica in PD Vrh Sv. Mihaela. Združenje pa nastopa tudi v vlogi pokrovitelja.

Ragnar Rasmussen je profesor dirigiranja na univerzi v Tromsu, vodi zborovodske seminarje po Evropi in po svetu; je dirigent priznanega univerzitetnega norveškega zbora Mimas, deset let je vodil profesionalni zbor Vocal Nord. Z obema zboroma je dosegel odlične rezultate, v nacionalnem in mednarodnem merilu. Tri leta je projektno vodil Norveški nacionalni mladinski zbor, leta 2010 pa je bil dirigent Svetovnega zbora mladih. Urša Lah je šestnajst let vodila MeMpz Veter pri Glasbeni mladini ljubljanski in sedem let Akademski pevski zbor Tone Tomšič Univerze v Ljubljani ter z njima dosegala odlične rezultate na državnih in mednarodnih tekmovanjih. Leta 2008 je v Debrecenu z APZ Tone Tomšič osvojila prestižno Veliko nagrado Evrope.

DVS Bodeča neža v letošnjem letu s projektom Pojemno Evropi stopa naproti še večjim izzivom. Mateja Černic: "Ocenjujem, da delo z uveljavljenimi gostujočimi dirigenti predstavlja največji doprinos prav zaradi dejstva, da lahko pevke preko različnih zornih kotov in različnih načinov dela čim bolj celostno in kompleksno dojamajo posamezne skladbe in se tudi same zavedajo različnih možnosti interpretacij. Delo z različnimi dirigenti pripomore tudi k tehničnemu napredku na vokalnem področju ter odpira pevкам različne poglede v okviru interpretacije posameznih skladb. Na ta način se lahko posebej ovrednoti zbor kot avtonomna struktura. Meni se zdi pomembno ovrednotiti tudi vzgojno komponento, saj je tak način dela za tako mlade, a zrele pevke, pomemben tudi zato, ker jim z navajanjem na različne možnosti in interpretacije določenega elementa, v tem primeru skladbe, na raznolike delovne načine spodbuja k ustvarjalnosti tudi na drugih področjih - v šoli in pri drugih dejavnostih".

Udeležba na odprti vaji je brezplačna, Bodeče neže pa bodo vesele prostovoljnih prispevkov.

Vaja bo v župnijski dvorani v Doberdobu. Za vsa dodatna pojasnila lahko zainteresirani kličejo na 347 1425443 ali 00386 31807036 oziroma pišejo na bodeca_neza@yahoo. it.

Kulturni dom / Odprtje razstave slikarja Edoarda Pirusela

V četrtek, 18. aprila, so v Galeriji Kulturnega doma v Gorici odprli samostojno razstavo goriškega slikarja Edoarda Pirusela, ki nosi naslov "Habitat med mikavnostjo in resničnostjo".

Edoardo Pirusel je rojen v Palmanovi leta 1943. Po opravljenem študiju na Likovni šoli v Gorici (Istituto d'arte), je diplomiral na Liceju za umetnost v Benetkah. Kasneje je veliko let poučeval likovno vzgojo na raznih državnih šolah v naši deželi. Razstavljal je prišel leta 1975. Od takrat je sodeloval na kakih stotih natečajih in skupinskih prikazih na državni ravni. Povsod je bil deležen pomenljivih priznanj. Postavil je tudi številne osebne razstave deželnega značaja. Njegovi likovni ustvarjalnosti so se posvetili: Milko Bambič, Fulvio Castellani, Marino Medeot, Fulvio Monai, Mario Meozzi, Silvio Cumpeta, Joško Vetrhi, Daniela Magrin, Carlo Milic, Vito Sutto. Edoardo Pirusel živi in dela v Gorici.

Umetnika je na otvoritveni slovesnosti predstavil goriški likovni kritik Joško Vetrhi. Razstavo "poklon goriškemu umetniku ob njegovem življenjskem jubileju (80-letnici)" sta priredila Kulturni dom v Gorici in kulturna zadruga Maja iz Gorice.

Razstava bo odprta v Galeriji Kulturnega doma vse do 12. maja 2013 po naslednjem urniku: od ponedeljka do petka: od 9.00 do 13.00 in od 16.00 do 18.00 ure, ter v večernih urah med različni kulturnimi prireditvami.

KC Lojze Bratuž / Predstavitev knjige Giannija Rijavca "Na krilih belega goloba"

Dva univerzalna jezika sta, ki zaznamujeta življenje in delo Giannija Rijavca. Že od zgodnjega otroštva, pa vse preko mladostniških let do zdajšnjega časa je prvi univerzalni jezik, po katerem ga vsi poznamo, glasba. Tako tista popularna (od Mateje, preko Nancy do Špele) kot tudi zborovska in tista, ki so jo peli z Big Ben kvartetom.

Drugi univerzalni jezik pa je jezik miru in ljubezni, ki ga Rijavec širi s svojo fundacijo Beli golob. K širjenju pa bo pripomogla tudi knjiga Na krilih belega goloba. V njej avtor opisuje začetek ideje o letu Belega goloba, ki se z navdušenjem in zavestjo širi iz Slovenije, s Trnovega pri Gorici, prek Rima do Tibeta, v Armenijo, Makedonijo, Srebrenico... ter poudarja pomen miru, ljubezni, sodelovanja med različnimi narodi. Pri tem pa ji pomaga tudi glasba. Skupaj sta našli podpornike med politiki, glasbeniki, novinarji, zdravniki in drugimi javnimi osebnostmi. Beli golob nadaljuje svoj let s knjigo in naprej... v nebo. Knjigo bodo predstavili v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici v torek, 7. maja, ob 20.30. Toplo vabljeni!

Uspel pomladni Praznik frtalje v Rupi

Andrej Černic: "Rešitve so..., zanje pa se moramo potruditi"

Praznik frtalje v Rupi je ob koncu aprila v naših krajih prav gotovo ena najbolj priljubljenih prireditev. Štiriinštirideseta izvedba se je začela v četrtek, 25. aprila popoldne, z nastopom otroških pevskih zborov Vrh Sv. Mihaela, Štandrež in Rupa-Peč ter harmonikarja Mateja Emilia iz Zgonika. Glavna točka dneva je nato bilo tradicionalno tekmovalstvo v cvrtju frtalje. Tričlanska komisija, ki je ocenjevala obliko in okus, je prisodila prvo nagrado Loredani Cibini s sinom Jacopom iz Rupe (prejela sta 55 točk na skupnih 60); na drugo mesto se je uvrstil Aleks Kosič s sinom Janom iz Rupe (45/60), na tretje pa Andrea Pelle s hčerko Martino in sinčkom Marcom iz Gabrij (43/60). Večer je kronal ples ob nohtah ansambla Kraški muzikanti.

V lepem pomladnem vremenu, ki je presenetilo (ne le) organizatorje, se je praznovanje nadaljevalo v nedeljo, 28. aprila, ko je na prizorišče prireditev, ki jo skrbno pripravlja okrog dvajset delavnih članov Prosvetnega društva Rupa-Peč, prišlo veliko ljudi iz vse Goriške, pa tudi iz Tržaške in bližnjih krajev okraj državne meje. V kulturnem sporedu, ki ga je povezovala predsednica društva Martina Gereon, je najprej nastopila plesna skupina Amaterskega kulturno športnega društva Vipava. Nato je bil na vrsti častni govornik. Letos je to bil častnik Andrej Černic, po rodu iz Doberdoba, ki je v slovenski prestolnici opravil akademski študij, že nekaj let pa si tudi nabira dragocene delovne izkušnje. Za mikrofonom na रुपenskem odru je spregovoril o času, v katerem živimo, in o tem, kako naj se z njim soočajo zlasti mladi (pa tudi zamejske ustanove...). Začel je z *big bangom* med idealizmom in realizmom. "Ta razkorak obstaja pri čisto vsaki generaciji, pač glede na potrebe časa in razmere, v katerih človek živi. Danes živimo v pregovorno kriznem stanju in se moramo temu prilagoditi: družba nestabilnosti, družba fleksibilnosti, družba, v kateri za nedoločen čas lahko dobite samo še začasno pogodbo in razna sodelovanja. Pa da ne bo pomote, ne mislim nad tem jamrati in se pritoževati. Taki so pač časi in ne preostane nam drugega, kot da v teh časih živimo", je ugotovil govornik. Černic, ki je pri znanem ljubljanskem tedniku postal pravi strokovnjak za lokalna in globalna ekonomska vprašanja, je tudi razložil, "da živijo Italija, Slovenija in celotna zahodna Evropa še vedno v sistemu, ki je bil zasnovan v povojnem času. Sistem zaposlovanja, predvsem v javnem sektorju, sistem pokojninskih blagajn in upokojitvenih starosti, sam trg dela: vse to je slonelo na postavitvi precej krajše življenjske dobe in dejstva, da veliko večji delež delovno aktivnega prebivalstva podpira veliko manjši delež upokojevcv. Razmerja se danes obračajo, zato ta sistem

preprosto ni več vzdržan. Treba ga je spremeniti. In tega se morajo najprej zavedati prav mladi, ki šele stopajo v svet 'odraslih'. Nekdanja ministrica Fornero je po njegovem mnenju na neki način imela prav, ko je dejala, da mladi ne smejo biti 'izbirčni', saj izbirčnost "v smislu čakanja na pravo priložnost,

trenutno med bogatejšimi Slovenci, ki sta šla v tujino 's trebuhom za kruhom'. Uspelo ji je. Govoreči Tom, tisti maček, ki ga imate številni na svojih pametnih telefonih in tablicah in ki za vami ponavlja izrečene stavke, je njuna pogruntavščina. Aplikacija Govoreči Tom, ena od globalno največjih

čakanja na pravo službo, čakanja na redno zaposlitev" ni "luksuz, ki si ga danes lahko privoščimo". Černic je prepričan, da si je danes potrebno sami najti priložnost ali si jo ustvariti v modernih delovno-pravnih okvirih. Na dan je treba povleči osebno iniciativo. "Nobeno jamranje ali pritoževanje nima smisla. Potrebno je sprejeti duha časa in skušati po njem živeti. To so zelo pogosta sporočila, ki so naslovljena na mlajšo populacijo s strani 'odraslih'. V redu, strinjam se. Vprašanje, ki se mi ob tem naravno poraja, pa je, ali so sploh ponujeni zadostni pogoji, da se od mlajših zahtevajo nove oblike dela, večja fleksibilnost in prilagodljivost". Steve Jobs je svoje machintosh začel izdelovati v domači garaži, in to povsem legalno. "Ali je to danes pri nas možno? Kaj pa, če bo strop naše garaže za 15 ali 20 cm prenizek glede na zakonske predpise? Kaj pa, če ne boste imeli izhodov, ki bi ustrezali natančni definiciji zasilnega izhoda?... Enostavno, pozabite na svoj 'machintosh'. Zaradi birokracije in stroškov je zelo težavna tudi pot do samozaposlovanja. Mlademu človeku sistem ne pride naproti. "In na tem mestu pride do trka dveh povsem različnih svetov in dojemanj. Mladi (a ne samo mladi) potrebujejo nekaj, česar jim sistem, ki jim narekuje tempo, ne more nuditi". Marsikje ne morejo niti telematsko prijaviti dohodnine. "Italija, ponosna članica skupine G8, zaseda leto 50. mesto na lestvici tehnološko naprednih držav (raziskavo je izvedel Svetovni ekonomski forum). Slovenija je zasedla 37. mesto, pred Italijo so se uvrstili Kazakstan (43. mesto), Turčija (45. mesto), Črna gora (48. mesto), pa še bi lahko naštevali". Pa še "poučna zgodba" o trku dveh svetov: "Samo in Iza Login sta zakonca,

uspešnica na iPhoneih in Galaxyjih, in torej slovenska. In to čisto zares. Sedaj pa k paradoksu: aplikacija ima po ocenah njenih ustvarjalcev med 510 in 520 milijonov uporabnikov. In kje ima njuno podjetje sedež? V Sloveniji? Kje pa? Na Cipru. Prepro-

"Žal je tudi v naši zamejski skupnosti vse težje najti 'prostor pod soncem'. Razmere so seveda pri nas povsem drugačne. Ker gre za manjšo skupnost, je tudi ciljni trg manjši, vzdrževanje tržnih razmer (govorim za profesionalne ustanove) pa skoraj nemogoče. Jasno je, da je brez javnih prispevkov s strani Rima in Ljubljane zelo težko preživeti. Zavedati pa se moramo, da bo teh prispevkov, vsaj v nadaljnjem obdobju, čedalje manj. Manj bo sredstev za ustanove, manj bo sredstev za delovanje teh ustanov in manj bo tudi sredstev za poklicno uvajanje mlajših v življenje naše skupnosti. Tudi v manjšini bodo potrebne spremembe in razmislek o dosedanjem delovanju, vključno z vprašanjem, ki za celotno manjšinsko skupnost Slovencev v Italiji predstavlja nekakšen tabu: so sredstva res vedno racionalno in gospodarno porabljena?"

Postavlja se dilema: kako na-

Andrej Černic (foto DPD)

Martina Gereon (foto DPD)

prej? Vprašanje je, ali so se manjšinske ustanove sposobne prilagoditi novim tokovom. "Tudi mladi 'zamejci' namreč ne uhajajo tistemu splošnemu toku, ki zahteva fleksibilnost, prilagodljivost in začasna delovna razmerja. Tok dogodkov nas pelje v to smer, temu bi se morale (nekoliko bolj) prilagoditi tudi naše ustanove: razumem, da je težko, ker je bilo doslej delovanje osnovano drugače. A gre za korak, ki je nujno potreben: mladi se morajo prilagoditi današnjemu času, a današnjemu času se morajo prilagoditi tudi naše ustanove, če želijo mlade zadržati". Andrej Černic je na koncu dejal, da v svojem razmišljanju ni "želel izpasti pesimistično niti negativno, ampak predvsem realistično. Ne trdim, da ni rešitev: rešitve so in imamo jih na dlani. Res pa je, da se moramo zanje potruditi"! Govoru je sledila komedija *Pravljice (za odrasle)*. Tik Tak teatra iz Gorice. Trije goriški uveljavljeni ljubiteljski igralci so se predstavili s komičnimi monologi, ki jih je priredil in režiral Robert Cotič po izvirmem besedilu Stefana Bennija. Nadja Šuligoj je odigrala *Mademoiselle Licantrape*, tenkočutno žensko v boju s svojo zverinsko platjo; Solange Degenhardt je bila čarobna Grimilda, ki je razmišljala o tem, kako zakomplicirano je lahko življenje; Cotič pa je odigral optimistično razpoloženega zidarja Feličaja, ki kljub vsemu verjame v boljšo prihodnost. Praznik frtalje se je ob gastronomskih dobrotah, ki so jih pripravljali člani društva, nadaljeval ob plesu in glasbi ansambla Arena do poznih večernih ur.

Dva velika shoda: junija in septembra

Slovinci in barbansko jubilejno leto

“Naša Kraljica si, Marija Pomagaj...” pojejo Slovenci v eni izmed najlepših Marijinih pesmi, ko se bližamo brezjanskemu svetišču. Kraljica ne samo zaradi svojega posebnega dostojanstva in materinstva, ampak tudi zaradi kronanja, ki ga je bila deležna. Podobno bi lahko peli “Naša Kraljica si, Marija lagune...” Leta 1863 je namreč Sv. sedež ugodil prošnji varuhov Marijinega svetišča na Barbani in dovolil “kronanje” barbanske Matere Božje. Njena krona ima torej letos 150 let. V jubilejno praznovanje se bomo vključili tudi Slovenci. Mnogi posamezno ali z župnijskimi romanji, drugi pa ob dveh velikih shodih. Prvi bo že v nedeljo, 9.

junija popoldne. Na željo in pobudo nekaterih staršev bomo letos že drugič pripravili romanje

eden izmed slovenskih škofov in bo sestavljeno iz dveh delov: pogovor s starši in delavnica za

slovenskih družin na Barbano. Srečanje je namenjeno vsem slovenskim družinam na Goriškem in Tržaškem, pa tudi vsem Primorcem. Popoldansko druženje bo vodil eden izmed slovenskih škofov in bo sestavljeno iz dveh delov: pogovor s starši in delavnica za otroke, nato pa skupno bogoslužje v cerkvi. Domov se bomo vrnili v večernih urah, da bo tudi vožnja z ladjo še privlačnejša v svetlobi sončnega zatona. Drugo, že staro in tradicionalno srečanje pa bo v ponedeljek, 1. septembra, ko se bodo zbrale na Barbani slovenske župnije. Letošnje romanje jubilejnega leta bo nekoliko drugačno. Po uri molitve za duhovne poklice, ki se bo začela ob 9.30 v baziliki, bo kardinal Franc Rode vodil evharistično bogoslužje, ki se bo začelo ob 10.30. Sv. mašo bomo letos sklenili s procesijo Matere Božje po otoku. Vse, ki radi romate na milostni kraj, letos še posebno “milostljiv” zaradi jubileja in možnosti popolnega odpusta, vabimo, da si že danes tako uredite čas in obveznosti, da bo skupno romanje priložnost za čiščenje Božje Matere in našo duhovno prenovo, še posebno pa skupna prošnja za dobre družine in nove duhovne poklice.

A. I.

RUPA Praznovanje farnega zavetnika

Blagoslov prenovitvenih del v cerkvi in okolici

Praznik sv. evangelista Marka, zavetnika rupske cerkve in župnije Rupa-Peč, smo tudi letos obhajali primerno in dostojno. Po starodavni navadi smo začeli slovesnost s prošnjo in procesijo, ki jo je lepo utemeljil med homilijo msgr. Renato Podberšič, voditelj letošnjega praznovanja. Potem ko smo v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, je dejal, začeli opuščati molitev za primerno vreme in blagoslov poljskemu delu, ugotavljamo danes, da se nam niso izpolnili pričakovanja in obljube industrijskega razvoja,

tehnoloških novosti in ekonomske politike. Prav v zadnjih mesecih opažamo, kako se podira sistem, ki si ga je človek sam postavil, prepričan, da je sam sebi zadosten in ne potrebuje Božje pomoči. Stvarnik pa na različne načine razodeva, da je stvarstvo podvrženo uničenju prav zaradi človekovega samoljubja in njegove koristoželjnosti. Evharističnega slavlja v cerkvi se je udeležilo veliko vernikov, s pesmijo pa so jih podpirali med molitvijo domači pevci pod vodstvom Tanje Kovic. Voditelj bogoslužja je tudi oveko večil pomem in vlogo

sv. Marka, ki je prvi čutil potrebo, da oznaži Kristusa v pisani obliki ter ga predstavi ljudem kot Odrašenika. V tem je tudi nam vsem zgled, saj Cerkev danes potrebuje živih pričevalcev in ne pasivnih občudovalcev.

Letošnjemu praznovanju je dal poseben pečat blagoslov prenovitvenih del v župnijski cerkvi in njeni okolici. Že pozimi je podjetje Pahor poskrbelo za popolno prenovo ostrešja nad zakristijo, pred praznikom pa so Albert in sodelavci požagali in izruvali stare lipe ter uredili prostor pred cerkvijo. G. Renato se je vprašal, ali je dovoljeno nam, sinovom naših narodno in versko zavednih prednikov, uničevati simbole, ki so jih postavljali v trajen spomin - lipe? Razložil je, da je vsak del stvarstva podvržen uničenju in so lahko tudi drevesa z leti vir

škoda in uničenja. Hudo bi bilo, ko bi požagali lipe zaradi zavračanja naših slovenskih simbolov. A domačini so pravilno mislili in ravnali, ko so na mesto orjaških lip tik ob cerkvi postavili nove. “To je znamenje našega življenja”, je sklenil mašnik. “Staro, ki nima več življenjskega soka in ne daje zelenih učinkov, zapušča prostor novemu, ki z mladostno močjo in preroško daljnovidnostjo prevzema krmilo iz rok prednikov in ga bo uporabljalo tako, da ga bo izročilo potomcem”. In prav v tem smislu so lipi, ki ju je blagoslovil domači župnik, zasadili otroci ob pomoči županje in župnika. Praznovanje se je nadaljevalo ob prijetnem klepetu, saj nam praznični dan ni preprečil, da bi si vzeli čas za bližnjega in skupno delili veselje krščanskega bratstva.

A. I.

Poglobljena razprava tudi o Novem glasu

Občni zbor Zadruga Goriška Mohorjeva

Po lanskem letu, ki je na poseben način prizadelo naše ustanove, je bila glavna točka rednega letnega občnega zbora Zadruga Goriška Mohorjeva - ki izdaja otroško revijo Pastirček, knjige Goriške Mohorjeve družbe in tehnik Novi glas - predstavitve obračuna za leto 2012. Predsednik zadruga Damjan Paulin je zbranim v Galeriji Ars na Travniku v Gorici v torek, 23. aprila, nazorno prikazal postavke bilance. Povedal je, da so stroški pri tedniku v bistvu ostali nespremenjeni, pri reviji so rahlo upadli, pri mohorjevkah pa so bili nižji, ker je založba pač tiskala manj knjig. “Smo pač v težavah, vse stroške smo skrčili na minimum”. Število naročnikov je ostalo skoraj nespremenjeno (nekaj smo jih še pridobili), tudi prodaja je ostala na ravni prejšnjega leta; znatno pa je upadlo število komercialnih oglasov. Izguba pa zaradi krčenja javnih prispevkov presega 70 tisoč evrov, ki jih bomo krili. In vendar je predsednik izrazil zadovoljstvo nad rezultatom, saj bi kljub poviškom

pošte, tiska, električne energije in drugih postavk - ko bi dobili prispevke kot v letu 2011 - tokrat končali bilanco celo z dobičkom! V letu 2013 bi moralo biti bolje. Slovenija je že nakazala sredstva, ki pa so menda vezana na rebalans proračuna. Dežela FJK je tudi

Predsednik Damjan Paulin in Tiziana Zavadlav (foto DPD)

leto izpeljali na zadovoljiv način”, je še potrdil. Osebuje, “ki je zreducirano na minimum”, se je zahvalil za opravljeno delo, prav tako upraviteljem in strokovnim sodelavcem (Valentini Pahor in Poklicnemu združenju Perić&Drufovka), ki so pokazali razumevanje te težke stanja zadruga. V razpravi je spregovorilo več članov zadruga in gostov. Pozdrav Sveta slovenskih organizacij in ZSKP je prinesel Walter Bandelj. Po poročilu revizorja so navzoči odobrili obračun za leto 2012 in proračun za letošnje, nato pa še enoglasno potrdili Valentino Pahor na mestu revizorja.

nakazala prispevke, višje od laniških. V letu 2012 je zadruga dalj časa bila v negotovosti, saj do zadnjega ni vedela, s kolikimi sredstvi bo razpolagala. To je vplivalo - tudi na osebe - kot Damoklejev meč. “Iskali smo nove poti in nove naročnike”, je še dejal Paulin, ki je omenil posodobljeno spletno stran in visoko kakovost priloge Bodi človek. “Kljub težavam smo

Minuli teden so prišli na obisk otroci iz vrtca Max Fabiani v Gorici v spremstvu vzgojiteljice Katerine Ferletič in Mojce Terčič, ki so z zanimanjem obiskali prostore priljubljene revije Pastirček, o kateri jim je spregovorila Tiziana Zavadlav, medtem ko je naš urednik Jurij Paljk povedal nekaj besed tudi o Novem glasu in pomembnosti pisanja v slovenščini. Otroci so s Tiziano veselo pokukali tudi v njen računalnik, v katerem nastaja Pastirček...

Minuli teden so prišli na obisk otroci iz vrtca Max Fabiani v Gorici v spremstvu vzgojiteljice Katerine Ferletič in Mojce Terčič, ki so z zanimanjem obiskali prostore priljubljene revije Pastirček, o kateri jim je spregovorila Tiziana Zavadlav, medtem ko je naš urednik Jurij Paljk povedal nekaj besed tudi o Novem glasu in pomembnosti pisanja v slovenščini. Otroci so s Tiziano veselo pokukali tudi v njen računalnik, v katerem nastaja Pastirček...

Obvestila

Župnija sv. Florijana in Marije Pomočnice ter SKPD “F. B. Sedej” vabita na koncert v spomin na Hermana Srebrniča ob 90. letnici rojstva, v četrtek, 2. maja 2013, ob 19.45, župnijska cerkev v Števerjanu. Sodelujejo člani družine Srebrnič in MePZ “F. B. Sedej”. Slovenski izobraževalni konzorcij načrtuje izobraževalni program za mlade in bodoče kadre manjšinskih medijev. Da bi se čim bolj natančno seznanili z željami in potrebami različnih medijskih hiš in da bi se čim bolj konkretno soočili z realnimi zahtevami tržišča, Sloviki prireja v petek, 17. maja, ob 11. uri v Tumovi dvorani KBcentra v Gorici okroglo mizo oz. delovni sestanek, ki bo odprt za javnost. S tem želi povabiti k razpravi tudi bralce, poslušalce, gledalce in uporabnike novih, digitalnih medijev. Okrogla miza se smiselno vključuje v program mednarodne konference Media&Change, ki bo istega dne (popoldne) v Gorici.

Vabilo na romanje v Medjugorje: od 3. do 6. maja letos. Poleg vzpona na Križevac in Hrib prikazovanj se bodo romarji letos udeležili čiščenja Sv. križa in Najsvetejšega in tudi svetih maš. Udeleženci romanja potujejo z veljavno osebno izkaznico tako iz Italije kot iz Slovenije. Vpis za Gorico: Darko 00393703201305 ali 0481 32121; za Tržaško Jože Markuža, župnik v Zgoniku 040 229166; za Slovenijo 00386 5 3022503.

Poletno potovanje z Novim glasom v letu 2013: Gruzija, 8 dni na Kavkazu od 20. do 28. junija 2013. Spored na sedežih Novega glasa v Gorici in Trstu. Vpisovanje se končuje. Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakazate na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIIIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERŠEVANA. Informacije na

tajništvu SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Po potrebi vam pridem čistit šipe, zlikat, pazit otroke ali starejšo osebo. Tel. 003865-3001328.

Nudim varstvo otrok na svojem domu, lokacija Miren. Starost: 0 mesecev - 5 let. Več informacij: 00386 40 700111.

Potrebuje pomoč pri čiščenju ali likanju? Sem mlajša gospa z izkušnjami. Kličite zvečer na tel. 00386 70777505.

Gospa išče delo za likanje in čiščenje na območju Gorice tel. +386 31 449311.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 3.5.2013 do 9.5.2013)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97,5, 91,9 Mhz; za Furlanijo 103,7, 103,9 Mhz; za Kanalsko dolino 95,7, 99,5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98,2 Mhz; za Karnijo 97,4, 91, 103,6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob sobotah, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30.

Spored: **Petek, 3. maja** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2. **Nedelja, 5. maja** (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju. **Ponedeljek, 6. maja** (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Iz krščanskega sveta - Zanimivosti iz naših krajev - Obvestila.

Torek, 7. maja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem. **Sreda, 8. maja** (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Goriški nadškof A. M. Zorn - Izbor melodij. **Četrtek, 9. maja** (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila.

KROŽEK ANTON GREGORČIČ
MLADINSKI DOM
SKUPNOST DRUŽIN SONČNICA

vljudno vabijo na

predstavitve knjige

Gianni Rijavec

NA KRILIH BELEGA GOLOBA

v okviru Mednarodne mirovniške fundacije Beli golob

Kulturni center Lojze Bratuž
torek, 7. maja 2013, ob 20.30

Literarna nagrada

Ožji izbor za kresnika
s Sosičem, a brez Simčiča

Žirija Delove nagrade za roman leta je izbrala deset del, ki se bodo letos potegovala za nagrado kresnik. Med avtorji je tudi Goran Vojnović, ki je kresnika prejel že leta 2009, medtem ko se v ožji izbor ni uvrstil Zorko Simčič, ki je za delo Poslednji deseti bratje letos prejel veliko Prešernovo nagrado, so zapisali na Delu. Letos so žiranti izbirali med 130 prispelimi deli. Kot je za časnik dejal predsednik žirije Miran Hladnik, se je za 90 od-

stotkov od pregledanih romanov žirija strinjala, da ne sodijo v ožji izbor, pri zadnjih desetih odstotkih pa so se njihove "literarne preference začele rahlo razhajati". V izbor so se po aritmetičnem izboru tako uvrstila dela: Vojnovićeva Jugoslavija, moja dežela, Zahod jame Petra Rezmana, Ki od daleč prihajaš v mojo bližino Marka Sosiča, Sodba v imenu ljudstva Toma Podstenška, Da me je strah? nedavno preminule Maruše Krese, Trojke Milna Kleča,

brijele Babnik. Kot so še zapisali na časniku, je kar polovica nominiranih del izšla pri študentski založbi; Babnikova, Vojnović, Sosič, Golob in Kleč pa so tudi že stari znanci izborov za nagrado. Vojnović pa je leta 2009 nagrado, ki jo od leta 1991 podeljujejo na kresno noč, že prejel za roman Čefurji raus. Čez mesec dni, 23. maja, bo žirija razglasila izbor petih finalistov, slavno-

Igranje Stanke Hraščel, Rallete Boruta Goloba, Mojstrovka Emila Filipčiča ter Sušna doba Ga-

stna razglasitev zmagovalca pa bo, kot že vrsto let, 23. junija potekala na ljubljanskem Rožniku. Nagradenec bo prižgal kresni ogenj in prejel nagrado v vrednosti 5000 evrov. Lansko leto je nagrado prejel Andrej E. Skubic za roman Koliko si moja?

Marko Sosič (foto DPD)

Deseto leto delovanja pomembnega zbora

Čarnice v praznovanje desetletnice
s Pergolesijem in Brittnom

Ženski komorni zbor Čarnice v deseto leto delovanja vstopa z nizom vokalno-instrumentalnih koncertov. Prvi bo pod taktirko dirigenta Stojana Kureta na sporedu nočjo v Novem mestu, v torko pa bo zbor nastopil še v Ljubljani. S solisti in instrumentalisti bodo pevke izvedle Pergolesijevo baročno mojstrovino Stabat mater ter Brittnovo Misso brevis. Posebnost komornega zbora Čarnice, enega vidnejših slovenskih zborovskih sestavov, je projektno delovanje z različnimi dirigenti. Tokrat so pevke k sodelovanju povabile obetavne slovenske soliste in instrumentaliste, so sporočili iz zbora. Na odru se jim bodo pridružili komorni godalni orkester Mladi ljubljanski solisti, pevka Nuška Drašček Rojko,

ki se vse bolj uveljavlja tudi v opernih vodah, Mateja Praprotnik Blumauer, ki je v SNG Maribor nedavno debitiral v operi Carmen, ter organist Klemen Karlin, ki kot solist nastopa z Orkestrom Slovenske filharmonije in Simfoniki RTV Slovenija. V prvem delu novomeškega in ljubljanskega koncerta bodo glasbeniki predstavili v Sloveniji

redkeje izvajano Misso brevis enega osrednjih angleških skladateljev 20. stoletja Benjamin Brittna, katerega 100. obletnico rojstva praznujemo letos. Sodobno, minimalistično, nekonvencionalno kratko mašo je Britten prvotno napisal za deški zbor in orgle, tokrat pa bo predstavljena v izvedbi ženskega zbora, torej v drugačni zvočni podobi.

Maši bo v kontrast postavljena baročna mojstrovina Stabat mater italijanskega skladatelja Giovannija Battiste Pergolesija, ki velja za eno za eno temeljnih del tako imenovane stare glasbe in eno najlepših uglasbitev te srednjeveške sekvence za postni čas. Sprva je bila zasnovana za sopran, alt, komorni godalni orkester in continuo, manj znano pa je dejstvo, da obstaja raz-

ličica, v kateri v določenih stavih namesto solistov nastopa zbor.

Desetletno poustvarjanje Čarnic zaznamujejo koncerti in snemanja. "Med dosežki lahko postavimo deset odmevnih projektov, štiri izdane zgoščenke ter absolutno zmago na državnem tekmovanju Naša pesem leta 2010 z dirigentom Sebastjanom Vrhovnikom," je povedala njihova stalna umetniška vodja Tanja Svenšek. Po njenih besedah jih pri izboru programov in glasbenikov vodi želja po ohranjanju kulturne dediščine in po promociji slovenske ustvarjalnosti.

Med dirigenti jih je umetniško najbolj zaznamoval Stojan Kuret, poleg njega pa so s Čarnicami sodelovali še Martina Batič, Sebastjan Vrhovnik, Željka Učnik Remic, Tone Potočnik, Tanja Benedik, Mateja Černic, Ana Erčulj in Marko Hribnik.

V letošnjem jubilejnim letu bodo Čarnice izvedle niz vokalno-instrumentalnih koncertov. Sklenile jih bodo z oktobrskim zaključnim koncertom v Slovenski filharmoniji. Na slednjem bodo predstavile tudi vrsto novitet mlajših slovenskih skladateljev, ki bodo nastale na podlagi besedil slovenskih pesnikov.

12. Mednarodno zborovsko tekmovanje Maribor

Zmagovalec je švedski mešani zbor
Stockholms Musikgymnasium Chamber Choir

V finalu 12. Mednarodnega zborovskega tekmovanja Maribor, ki je danes potekal v polni dvorani Union v Mariboru, je zmagal švedski pevski zbor Stockholms Musikgymnasium Chamber Choir, ki ga vodi zborovodkinja Helene Stureborg in ki se bo prihodnje leto udeležil tekmovanja za veliko zborovsko nagrado Evrope 2014 v Debrečenu na Madžarskem. Tako je odločila mednarodna žirija v sestavi Stephen Connolly (Velika Britanija), predsednik žirije, Helena Fojkar Zupančič (Slovenija), Laurent Gendre (Švica), Urša Lah (Slovenija) in Leon Shiu-wai Tong (Hong Kong, Kitajska). Žirija je zmagovalcu podelila »Gallusa«, kipec, ki ga je za to priložnost ustvarila akademsko kiparka Metka Kavčič. "Prvič v dvanajstih letih tekmovanja se je zgodilo, da je zmagal mešani mladinski zbor, pa tudi sicer so se na letošnje tekmovanje v Mariboru uvrstili predvsem mladinski in študentski pevski zbori, kar prej kot nekemu trendu pripisujemo naključju, saj so trije zbori iz Venezuele, Kitajske in APZ Tone Tomšič v zadnjem trenutku iz različnih razlogov odpovedali sodelo-

vanje", je povedala programska direktorica tekmovanja in svetovalka za vokalno glasbo pri JSKD Mihela Jagodic. Članica žirije in zborovodkinja Helena Fojkar Zupančič pa je dejala, da so švedski zbor odlikovali zelo lep in homogen zvok, dobra intonacija, dober in tehten program in dovolj prepričljiva izvedba. "Tako pri tem kot tudi pri drugih zborih pa smo pogrešali več drznosti v samem nastopu in stika z občinstvom. Slednje je morda najbolj uspelo Zboru konservatorija za glasbo in balet Ljubljana", je še dejala Helena Fojkar Zupančič. Mednarodno zborovsko tekmovanje Maribor poteka vsaki dve leti in ima velik ugled tako doma kot tudi v tujini. Zaradi visoke kakovostne ravni so tekmovanje leta 2008 sprejeli v ekskluzivno Zvezo tekmovanj za veliko zborovsko nagrado Evrope. V

Mariboru so se tokrat pod pokroviteljstvom predsednika republike Boruta Pahorja že dvanajstič predstavili vrhunski zbori iz Estonije, Švice, Nemčije, Švedske, Poljske in Slovenije. Šest zborov je tekmovalo v obveznem in prostem programu, pet najboljših pa se jih je danes

Madžarskem. Posebnost Mednarodnega zborovskega tekmovanja Maribor je v skrbi za promocijo slovenske glasbe, saj mora vsak zbor izvesti eno skladbo našega renesančnega skladatelja Jacobusa Handla Gallusa in eno od sodobnih slovenskih zborovskih skladb. Gre za izredno zah-

pomerilo za veliko nagrado 12. Mednarodnega zborovskega tekmovanja Maribor in s tem za uvrstitev v finale tekmovanja za veliko nagrado Evrope 2014, ki bo prihodnje leto v Debrečenu na

teveno tekmovanje, saj lahko vsak zbor na tekmovanju ponovi le eno skladbo, v celoti pa mora pripraviti kar za okrog 45 minut čiste vokalne glasbe.

Mednarodno zborovsko tekmo-

Kratke

Prvič podelili nagrade opera

Salzburški festival je kot edini izmed štirih avstrijskih kandidatov v Londonu prejel eno izmed novih mednarodnih nagrad, poimenovano opera. Nagrade, ki so jih letos podelili prvič, so razdelili v 23 kategorijah. Salzburški festival je zmagal v kategoriji opernih festivalov. Nagrade naj bi se sčasoma uveljavile kot nekakšni oskarji v opernem svetu. "Ta nagrada je eden najlepših trenutkov v moji 18-letni karieri predsednice", je ob nagradi dejala predsednica festivala Helga Rabl-Stadler in dodala: "To je veliko priznanje za več kot 3600 sodelavcev in umetnikov, ki Salzburg vsako leto za šest tednov spremenijo v kulturno prestolnico". Intendant festivala Alexander Pereira pa je ob nagradi dejal: "Zelo sem vesel, da sta izjemen trud vseh sodelavcev in načelna nova usmeritev festivala dobila tako pomembno mednarodno priznanje". Za najboljšo operno hišo je obveljela frankfurtska opera. V kategoriji najboljša praznovedba je zmagovalce doživel festival v francoskem Aix-en-Provence z "Written on Skin" Georgea Benjamin, poroča avstrijska tiskovna agencija APA. Nagrada za najboljšega pevca je šla v roke Jonasa Kaufmanna, ki je dobil tudi nagrado občinstva, nagrado za najboljšo pevko je prejela Švedinja Nina Stemme, Antonino Pappano pa je obveljal za najboljšega dirigenta. Nagrade opera sta ustanovila John Allison, ki izdaja angleško operno revijo Opera, in britanski poslovnež Harry Hyman.

Helga Rabl-Stadler

Zlati red za zasluge Tržaškemu partizanskemu
pevskemu zboru Pinko Tomažič

Predsednik republike Borut Pahor je podpisal ukaz o podelitvi državnega odlikovanja, po katerem Tržaški partizanski pevski zbor Pinko Tomažič prejme zlati red za zasluge. Predsednik je odlikovanje podelil zboru v predsedniški palači na uradni prireditvi ob dnevu upora proti okupatorju, so sporočili iz urada predsednika republike.

Predsednik republike utemeljuje podelitev odlikovanja z izjemnim prispevkom zbora k utrjevanju slovenske narodne zavesti v zamejstvu, z ohranjanjem izročila slovenskega odporništva s partizansko in uporniškimi pesmijo, zbor pa bo odlikovanje prejel tudi za uveljavljanje slovenske kulture.

To je sicer prva odločitev predsednika republike Pahorja o podelitvi odlikovanja od začetka mandata.

vanje Maribor poteka vsako drugo leto od leta 1992 in se izmenjuje z državnim zborovskim tekmovanjem Naša pesem, ki poteka že več kot 40 let. Obe tekmovanji sta namenjeni ženskim, moškim in mešanim zborom. Mednarodno zborovsko tekmovanje Maribor je plod dela širše skupine organizatorjev, Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti, Mestne občine Maribor, Zveze kulturnih društev Slovenije in Zveze kulturnih društev Maribor. Prireditelj pripravljiva in vodi organizacijski odbor, izbor med prijavljenimi zbori pa po strogih

Chamber Choir:

Leta 1989 je zbor ustanovil Gary Graden, ki je takrat poučeval na šoli, da bi študentom lahko ponudil širše izkušnje v zborovskem petju kot dopolnitev rednega zborovskega izobraževanja na Glasbeni gimnaziji v Stockholmu. Zbor si je pridobil velik ugled in zmagal na več mednarodnih tekmovanjih. V zgodovini zasedbe izstopa tudi povabilo na simpozij Mednarodnega združenja za zborovsko glasbo (IFCM) v Ljubljani leta 1995, kjer je zbor zastopal Švedsko. Od leta 2002 s tem nadarjenim zborom dela Helene Stureborg, zborovodja in od leta 1990 profesorica glasbe na šoli. Izdali so dve zgoščenki (God Jul and Ave Maria) ter se uspešno udeleževali zborovskih tekmovanj in festivalov (Tours, Marktoberdorf, Cork, UsedomerMusikfestival, ConcordiaVocis v Cagliariu na Sardiniji in Evropski festival mladinskih zborov v Baslu). Izvedli so tudi številne koncerte (program vključuje Bachov Komm, Jesu, vmlu, Mahlerjev IchbinderWeltabhandengekommen in Martinovo Mašo za dva zbora), nastopili v berlinski stolnici in se udeležili turnee z Andrejem Bocelijem v Oslu, Københagnu in Stockholmu (2010). Zbor vadi dve uri na teden po polnem solskem dnevu. Ker imajo pevci na glasbeni gimnaziji le tri leta družboslovja ali naravoslovja, se v zboru vsako leto zamenja 10-12 od skupaj 38 članov.

kriterijih kakovosti opravi in predlaga umetniški svet tekmovanja, v katerem sodelujejo Stojan Kuret, Martina Batič, Karmina Šilec, Ambrož Čopi in Damijan Močnik. V letošnji finale so se uvrstili naslednji zbori:

- Tartu Ülikooli Akadeemiline Naiskors, Estonija
- Kammerchor Alumni Heidelberg, Nemčija
- Resonans con tutti, Poljska
- Stockholms Musikgymnasium Chamber Choir, Švedska
- Zbor Konservatorija za glasbo in balet, Slovenija

O zmagovalcu, švedskem zboru Stockholms Musikgymnasium

V Stockholmu

Maja bodo odprli muzej skupine Abba

V središču Stockholma bodo 7. maja odprli prvi muzej na svetu o legendarni švedski pop skupini Abba. "Obiskovalcem bomo ponudili edinstveno izkušnjo", je za francosko tiskovno agencijo AFP povedal direktor muzeja Mattias Hansson. Dodal je, da bodo imeli oboževalci zasedbe morda celo priložnost spregovoriti s katerim od članov četverice.

Delavci v teh dneh delajo s polno paro, da bi še pravočasno zaključili z gradnjo templja, posvečenega avtorjem velikih glasbenih uspešnic 70. let minulega stoletja. Med njimi so skladbe "Voulez Vous", "Dancing Queen" in "Waterloo". S slednjo so Abba leta 1974 zmagali na Eurosongu, kar jim je prineslo mednarodno prepoznavnost. Obiskovalcem muzeja bodo snovalci postavitev ponudili vpogled v ustvarjalna leta zasedbe, pa tudi v njihovo zasebno življenje. Med drugim bodo v muzeju razstavljeni bleščeči kostumi s koncertov, glasbila in zlate plošče. Rekonstruirali bodo tudi garderobe članov zasedbe Abba in njihov snemalni studio. Oboževalci Abbe, ki so si kdaj zaželeli, da bi postali peti član zasedbe, bodo lahko s pomočjo računalniške simulacije svojo željo vendarle - vsaj virtualno - uresničili.

Postavili bodo tudi sobo, posvečeno skladbi "Ring, Ring", v katero bo postavljen telefon iz 70. let. Telefonsko številko aparata poznajo zgolj štiri osebe - člani Abbe Agnetha Fältskog, Anni-Frid (Frida) Lyngstad, Benny Andersson in Björn Ulvaeus. Glasbeniki bodo občasno poklicali v muzej, da bi se v živo pogovorili z obiskovalci.

Dvomljivcem v muzeju odgovarjajo: "Ideja je bila Fridina. Seveda bo poklicala!"

Člani skupine Abba so nazadnje skupaj nastopili leta 1982, leto kasneje pa so se dokončno razšli. Vse odtlej zagotavljajo, da se ne bodo več nikoli in pod nobenim pogojem združili. Kot je leta 2008 v pogovoru za The Sunday Telegraph dejal Ulvaeus, si želijo, da bi si jih ljudje zapomnili takšne, kot so bili.

Vstopnice za ogled muzeja, ki so na prodaj po 23 evrov, so razprodane za več tednov vnaprej. Največje zanimanje so po besedah direktorja muzeja doslej pokazali tuji obiskovalci.

S 1. strani

Goriška pesnica ...

Rodila se je leta 1910 v Tolminu, v deželici s še danes živim izročilom o krvavem tlačanskem puntu. V svoji pesmi *Na goriškem Travniku* je to sporočilo prednikov ubesedila v verzih:

*".../S krvjo so zgodovino nam pisali,
s krvjo kovali boljšo nam uso-
do".*

Otroštvo je zaradi prve svetovne vojne preživela v pregnanstvu. Po vrnitvi domov je v njena dekliška leta kruto zarezal fašizem. Sovražnim okoliščinam navkljub je njeno mladost bogatilo kulturno delo, tesno povezano s skupnostjo v Tolminu. Začela se je zavedati lepote ustvarjalnega življenja. To se je še posebej razcvetelo v ljubezni z mladim zborovodjem in organistom, prav tako zavednim Slovencem Lojzeta Bratužem. Po njuni poroki se je njeno ustvarjalno delo nadaljevalo v Gorici - pomembnem slovenskem narodnem in kulturnem središču, vse močnejšemu zatiranju slovenske govornice navkljub. Ljubka Šorli je kmalu postala

negi moža Lojzeta Bratuža. Vsi nadaljnji dogodki pričajo o neizmerni duhovni moči ljubice ženske. Leta 1943 so jo fašisti aretirali in odtrgali od otrok. Več mesecev so jo Colodi in njegovi krvniki zasliševali v zlogla-

Foto DPD

snem tržaškem zaporu Bellosguardo, po zasliševanju in mučenju pa so jo zaprli v taborišče v Zdravščinah. Njen odgovor mučiteljem je izklesan na

staršev terjal jasno opredelitev in ravnanje, poje pesem Vstala Primorska:

"V borbah, ponižanju, zmagah, trpljenju, našla si končno svoj pravi obraz".

"Svoj pravi obraz" je v tem krutem času "izrisala" tudi Ljubka Šorli. Od kod moč te na videz krhke, s telesnim in duševnim trpljenjem preizkušene ženske, da je ohranjala svoj človeški

ro in zvestobo - pa naj gre za vero in zvestobo Bogu, idealom Človečnosti in Svobode, lastnemu Narodu in jeziku, predvsem pa za zvestobo svojim najdražjim in samemu sebi. V Vencu spominčic možu na grob je ta njena ključevalna moč izražena v zadnjem verzusonetnega venca:

*"Življenja ni mi strla moč gro-
meča,*

*uporno sem
viharjem kljubova-
la".*

Na sodnem procesu v Trstu proti krvnikom iz Rižarne je leta 1976 razkrila, kako so jo mučili v zaporu: pogumno in z zavestjo, da je nujno potrebno povedati vso resnico o preteklih dogodkih, četudi spomini zarežejo nove rane.

Danes se Ljubka Šorli v novogoriški aleji spomina pri druženju svoje moči Lojzetu Bratužu. Spomenik predstavlja simbolno združitev lokalne politike in slovenistične

Nataša Konc Lorenzutti

stroke ob skupnem cilju, da mora Nova Gorica ohranjati zgodovinski spomin na vse, ki so sooblikovali našo preteklost in bodo pričevalci slovenske prisotnosti in nedolžnih, saj so v svojem oblastniškem napuhu zmotno prepričani, da so "mali ljudje" najsihibejši družbeni člen, še zlasti, če - po njihovem mnenju - pripadajo manj vrednemu narodu ali rasi. Toda prav drži Ljubke Šorli med fašističnim mučenjem v preiskovalnem zaporu in taborišču in njeno celotno življenje nam dokazuje, kako velika in neuklonljiva je v resnici uporniška moč človeka, ki zmore neomajno ve-

obraz in ustvarjalno iskrenje? Njen odgovor na nečloveško ravnanje je bil upor v imenu človečnosti, vera v pomen izobrazbe in umetnosti, presežnega in absolutnega.

Spomenik Ljubki

Šorli nas spominja in opominja: Ljudje, nevredni tega imena, zveri v človeški podobi, se v svoji ideološki zaslepljenosti po navadi najbolj brutalno lotevajo krotkih in nedolžnih, saj so v svojem oblastniškem napuhu zmotno prepričani, da so "mali ljudje" najsihibejši družbeni člen, še zlasti, če - po njihovem mnenju - pripadajo manj vrednemu narodu ali rasi. Toda prav drži Ljubke Šorli med fašističnim mučenjem v preiskovalnem zaporu in taborišču in njeno celotno življenje nam dokazuje, kako velika in neuklonljiva je v resnici uporniška moč človeka, ki zmore neomajno ve-

Foto DPD

mama - rodila sta se hčerka Lojzka in dve leti kasneje sin Andrej. Toda komaj je okusila srečo materinstva, je ob svojih dveh malčkih v začetku leta 1937 doživela najhujši življenjski udarec: fašisti so kruto usmrtili nje-

spominski plošči zdravškega taborišča:

*"Skozi trpljenje nas žlahtni usoda.
Ena misel je, en klic: Svoboda".*

O tem strašnem zgodovinskem času, ki je od naših primorskih

je bil vedno v osrčju kulturnega dogajanja v Trstu in ne samo.

Urejal je tudi Izvestje slovenskih šol v Trstu od 1950 do 1968 (razen 1959/60), tržaško revijo za dijake Literarne vaje (od 1953 do 1979), od crke H do konca (snopiči 7-20) Primorski slovenski biografski leksikon (Gorica). Veliko je pisal tudi za Trinkov koledar in Koledar Goriške Mohorjeve družbe. Od 1947 je skoraj

do smrti sodeloval na Radiu Trst A, kjer je več let podajal pregled svetovne književno-

sti, večkrat predelal slovensko slovnico, razlagal je izvor lastnih imen, pripravil 20 dramatiziranih biografij, prevedel 73 radijskih iger, največ iz italijanščine, in pripravil dramatizirane romane v nadaljevanjih. Napisal je nad 200 ocen novih knjig za revije in tržaški radio, sodeloval je za slovenska gesla pri enciklopediji Grande Enciclopedia Curcio v Rimu in pisal gesla za Leksikon pisaca Jugoslavije v Novem Sadu (2. knjiga) in Primorski slovenski biografski leksikon.

Njegove samostojne knjige so številne, omenili bi nekaj naslovov: Vsebine slovenskih leposlovnih del (I. zv. 1953, 2. izd. 1956; II. zv. 1954, 2. izd. 1959, III. zv. 1955, IV. zv. 1958), Prepovedane besede in zveze. Trst: Literarne vaje, 1965, Veronica di Desence nella letteratura slovena. Padova: Marsilio, 1965, La letteratura giovanile jugoslava. Milan: Casa Editrice Trevesini, 1968, sln. del. 111-186,

Finžgarjeva pisma Ferdinandu Koledniku. Celovec: Mohorjeva družba, 1971,

Slovenska izseljenska književnost (z J. Žitnik in s H. Glušič). 3. zvezek. Ljubljana: ZRC: Rokus, 1999. Pomembnih je tudi desetina njegovih knjig za šolsko rabo, med njimi najdemo več slovnice, ne nazadnje je bil prof. Martin Jevnikar eden tistih pomembnih slovenskih mož, ki so nam v Italiji na pogorišču druge svetovne vojne postavili na noge slovensko šolstvo in h počevanje slovenskega jezika. Prav tako ne moremo mimo njegovih izjemno pomembnih razprav o Krištofu Schmidu, Ivanu Trinku Zamejskem, Ivanu Cankarju, Josipu Jurčiču, Silvinu Sardenku in vrsti drugih književnikov.

Tisti, ki smo ga imeli srečo spoznati, se ga bomo spominjali kot umirjenega, preudarnega ter modrega moža, ki je tiho spremljal prav vse knjižno dogajanje pri nas, predvsem pa se ga bomo spominjali kot iskrenega zapisovalca in kritičnega spremljevalca naše književnosti. Prav je, da se ga te dni spomnimo, in je zato še kako prav, da bo 24. maja letos v dvorani ZKB na Opčinah celodnevni "Jevnikarjev simpozij", ki ga pripravlja Slavistično društvo Trst Gorica Videm. Do takrat naj bi tudi izšla zelo obsežna knjiga (pri tržaški Mladiki) s ponatisom Jevnikarjevih prikazov in ocen povojne zamejske literature v Italiji, ki jo je uredila in v spremni besedi dopolnila prof. Marija Cenda.

JUP

Stoletnica rojstva

Prof. Martin Jevnikar - velik mož knjižne slovenske besede

Prof. Martin Jevnikar, čigar stoto obletnico rojstva obeležujemo te dni, je bil slovenski literarni zgodovinar, univerzitetni profesor, urednik, esejist, prevajalec, kritik, kulturni delavec, predvsem pa izjemno prisoten, zvest opazovalec literarnega delovanja pri nas. Prof. Martin Jevnikar se je rodil 1. maja leta 1913 v kraju Spodnje Brezovo, umrl pa je 10. januarja leta 2004 v Trstu. Rodil se je v kmečki družini na Spodnjem Brezovem pri Višnji Gori. Po končani tamkajšnji osnovni šoli se je vpisal na Škofijsko klasično gimnazijo v Šentvidu pri Ljubljani in jo končal leta 1934. Na Univerzi v Ljubljani je leta 1939 doštudiral slavistiko, diplomo pa je leta 1961 nostrificiral na Univerzi v Rimu z disertacijo *Influssi di Cristoforo Schmid sulla narrativa slovena* (Vpliv Krištofa Schmid na slovensko pripovedništvo). Med leti 1940 in 1943 je poučeval na IV. moški realni gimnaziji za Bežigradom v Ljubljani, do maja 1945 pa na klasični gimnaziji v stavbi pri uršulinkah. Maja 1945 se je umaknil na Korosko, od tam pa v begunske taborišče v Monigu in Serviglianu v Italiji. Bil je profesor

in tajnik slovenske begunske gimnazije v Monigu pri Trevisu, nakar se je pridružil javnim delavcem, ki so v Trstu obnovljali slovensko šolstvo. Od 1. oktobra 1945 do septembra 1980 je služboval kot profesor slovenščine in zgodovine na sedanjem Trgovskem tehničnem zavodu Žige Zoisa (prej Slovenska trgovska akademija v Trstu), vendar je bil od šolskega leta 1972/73 imel tam tudi stolico za srbohrvaški jezik in literaturo in bil v letih 1973-1979 ravnatelj inštituta za slovanske jezike. Bil je predsednik in član raznih izpitnih komisij in natečajev, odbornik Društva slovenskih izobražencev v Trstu, član časnikarske zbornice in Italijanskega

zdrženja slavistov. Dolga leta je vodil komisijo tržaške literarne nagrade Vstajenje in komisijo literarnega natečaja tržaške revije Mladike, predaval v raznih društvih itd. V Meddobju (Buenos Aires) je v letnikih 1956-69 vsako leto ocenil vse nove slovenske leposlovne knjige, v tržaški Mladiki (od 1967 v vsaki številki v posebni rubriki), Literarnih vajah in drugih publikacijah ter na Radiu Trst A pa je sproti spremljal vse zamejske in zdomske literarne novosti. Vsi, ki smo se kakorkoli približali slovenski književnosti, smo zelo cenili njegove preudarne in vedno umirjene, do avtorjev vedno tudi plemenite, predvsem pa nikdar žaljive knjižne ocene. Označeval ga je plemenit, miren značaj, rad je spremljal tudi likovno dejavnost naših in slovenskih slikarjev in kiparjev, dejansko

Z 2. strani

“Ovrednotimo sodelovanje ...”

Pri slovenski vladi se zavedajo kritičnosti glede finančne situacije, ki pa je splošno razširjeno stanje zaradi gospodarske krize. Slovencem v FJK izreka priznanje za delo in napredovanje v teh letih, ki si ga šteje v ponos in obljublja enako pozornost in sodelovanje, kot je bilo s strani njenih predhodnikov. Zelo ceni bilateralne odnose med slovensko manjšino v FJK in italijansko v Istri ter popolnoma podpira predlog, ki ga je nakazal predsednik Štoka za skupno srečanje v novih prostorih Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Pred odhodom je ministrica Ti-

mora odgovoriti na številna pereča vprašanja. V prvi vrsti so problematike gospodarskega razvoja in ustvarjanja delovnih mest, pa tudi ovrednotenje krajevnih javnih uprav, ki jih je še najbolj prizadel pakt stabilnosti. Pri tem gre še podčrtati medsebojni odnos v slovenski narodni skupnosti, o katerem SSO upa, da bo bistveno bolj urejen, kot je bil doslej. Izvršni odbor SSO-ja se je seznanil s srečanjem med krovnima organizacijama in predsednico Martino Strain glede Narodnega doma pri sv. Ivanu. Namen knjižnice je, da se preseli v tiste prostore in da se ohrani zgodovina

Kar je danes zgodovina, je bilo nekoč trpljenje ljudi

RIŽARNA 25. april, dan osvoboditve

Najbrž je letošnji 25. april, dan osvoboditve, zaradi navidezno nerazumljivih političnih razpletov v Rimu izvenel še za kako pomemben trenutek obhajanja dogodkov izpred mnogih let, ko so številni pripadniki italijanskega odporniškega boja podlagi svoje boleče izkušnje postavili temelje ustavi in demokratični ureditvi naše domovinske države. Dan osvoboditve je zato postal dragocena priložnost za vse udeležence osrednjega praznovanja v tržaški Rižarni, edinem uničevalnem taborišču s krematorijsko pečjo na italijanskih tleh, da ponovno potrdijo svoje prepričanje in zaupanje v živost italijanske demokracije.

Nezaupanje do politike in nelagodje zaradi gospodarske krize je v svojem govoru izpostavil tržaški župan Roberto Cosolini. Med državljani je veliko ogorčenja, ki pa ga je potrebno obvladati, da ne prevlada ponovno sovraštvo. Temelji republike ostajajo svoboda, zaupanje in prihodnost, spomin na osvoboditev nas mora pri tem podpreti in nam pomagati pri pre-

moščanju sedanjih ovir: na teh osnovah bomo gradili našo prihodnost. Zato je pomembno spomniti se simbolnih elementov 25. aprila, kakršen Rižarna je: v tem kraju je morilska ideologi-

gi svetovni vojni, in današnja danostjo je opozoril slovenski govornik, zgonski župan Mirko Sardoč. Dotaknil se je hudega vprašanja brezposelnosti in rotir politike in javne upravitelje, naj

Predstavniki slovenskih organizacij polagajo vence pred krematorijsko peč (foto Slomedia)

ja mučila in barbarsko predajala smrti veliko število Italijanov, Slovencev in Hrvatov. Rižarna je v tej svoji strahotni dimenziji postala simbol našega mesta, njegove zapletene preteklosti in stikanja različnih identitet. Na sličnost med družbeno gospodarskimi okoliščinami, ki so botrovale dru-

v seznam prioritet nemudoma uvrstijo skrb do dela vseh državljanov. Vselej se moramo spomniti 25. aprila, saj kar je danes zgodovina, je bilo nekoč trpljenje ljudi: in le tak odnos do dneva osvoboditve nam bo pomagal, da strpno živimo drug ob drugem.

In drug ob drugem so v Rižarni

stali predstavniki nekdanjih deportirancev, partizanska združenja, politični preganjanji, sinidikalna združenja, slovenski in italijanski antifašisti, člani borčevskih organizacij, pevci in pevke Tržaškega partizanskega pevskega zbora Pinko Tomažič, ki so na koncu svečanosti imeli tudi enourni nastop, preprosti državljani in njihovi otroci, pripadniki različnih verstev. Med mnogimi prapori je tokrat prvič plapolalo znamenje hebrejske brigade, ki je v sklopu 8. britanske armade sodelovala pri osvoboditvi Italije (župan Cosolini je v svojem govoru uvodoma namenil še poseben pozdrav sinu nečaka bivšega borca te vojske enote). Splet dogajanja je beležil tradicionalni molitveni trenutek vseh predstavnikov mestnih verskih skupnosti. Še kako ganljivo pa je bilo pričevanje dveh mladih dijakov italijanskih višjih šol, ki sta se z 'vlakom spomina' udeležila nedavnega obiska v taborišče Auschwitz. Občutene so bile besede tudi slovenske višješolke Nike Pregarc, ki je v slovenščini in italijanščini prebrala pričevanje nekdanje deportirke Iolande March-

esic: ko se je ta takoj po vojni vrnila domov iz taborišča, je tudi bližnji sorodniki in prijatelji niso prepoznali. Njena izkušnja je bila namreč mukotrpna do take mere, da je zgubila nekdanji videz. Ta pa je ponovno zaživel v Rižarni tokratnega 25. aprila.

IG

Foto IG

na Komel prejela v spomin na ta prvi obisk šopek rož in publikacije, ki jo je SSO izdal ob 35-letnici ustanovitve in delovanja.

Zasedanje izvršnega odbora SSO se je nato nadaljevalo s poročilom predsednika Štoka glede tekočih zadev. Najprej so prišle v ospredje deželne volitve. Svet slovenskih organizacij je zadovoljen z izidom deželnih volitev zaradi potrditve deželnega svetnika SSK Igorja Gabrovca v Deželni svet FJK, kot tudi zaradi presenetljive zmage Debole Seracchiani za predsedniško mesto FJK. Razveseljivo dejstvo je tudi izvolitev drugega Slovenca Stefana Ukmarija. Novi deželni predsednici in obema deželnima svetnikoma SSO izraža iskrene čestitke in uspešno delo v upanju na čim bolj plodno in tesno sodelovanje.

Svet slovenskih organizacij svoje zadovoljstvo izraža tudi ob uspešnem delovanju vilinskega zakona, ki po členu t. i. "evropskega modela" omogoča listi SSK, da v povezavi z Demokrasko stranko potrdi svojo zgodovinsko prisotnost v Deželnem svetu FJK, ki se je začela v letu 1964.

Z rezultatom deželnih volitev se sedaj odpira novo obdobje, ki

vinški odsek.

Giorgio Banchig, pokrajinski predsednik za videmsko pokrajino, je izrazil zadovoljstvo z uspehom SSK v Kanalski dolini in še posebno v občini Rezija. To je pomemben dokaz, da so tam Slovenci.

Walter Bandelj je poročal o delovanju na Goriškem in se najprej osredotočil na športne uspehe ASŽ Olympije na mladinskem področju. Omenil je obisk odbornice Savinove v Trgovskem domu ter sprejem pri novem goriškem nadškofu Carlu Mariji Redaelli, ki je tudi obiskal prostore Kulturnega centra Lojze Bratuž in se srečal z društvi in organizacijami, ki tam delujejo. V svojem poročilu je še omenil umestitev občinske konzulte za Slovence ter potek občnih zborov Katoliškega tiskovnega društva in zadruge Goriška Mohorjeva. Svoje poročilo je Bandelj zaključil z omembo o nadaljevanju projekta Posoške kronike v sodelovanju s Pokrajino Gorica, SKGZ in Furlanskim filološkim društvom.

Igor Švab, pokrajinski predsednik za Tržaško, je poročal o uspešni izvedbi prireditve Pesem mladim, o podelitvi 50. nagrade Vstajenje ter udeležbe na občnem zboru Slori-ja.

TRŽAŠKA KNJIGARNA Primorci beremo 2013

Na kavi s ... slovensko knjigo

Manifestacija Primorci beremo je tudi v naših krajih postala v zadnjih letih priljubljen dogodek, ki spodbuja k bralni kulturi veliko število odraslih ljudi. Primorske knjižnice na slovenski strani meje od Tolmina do Izole so v to akcijo stopile pred šestimi leti, pred štirimi leti pa sta se jim pridružili še knjižnici v Trstu in Gorici.

Kot je na srečanju ob kavi v Tržaški knjižarni v sredo, 24. aprila, dejala knjižničarka NSK Ksenija Majovski, je bralna manifestacija nastala iz želje, da bi Slovenci bolj prepričano segali po domači sodobni literaturi, saj je bila ta dokaj zapostavljena v primerjavi s tujo: "Veliko lepega in dobrega branja je tudi našega", je ponosno dejala knjižničarka.

Lani se je pobude udeležilo pri nas 66 bralcev, od teh je do bralne značke prišlo 44. Ksenija Majovski je nato podrobneje spregovorila o programu letošnje manifestacije, ki bo trajala vse do 11. novembra. Tokrat bodo bralci knjige ocenjevali na podlagi zvezdic, najvišja ocena bo znašala pet zvezdic, najnižja pa eno. Bralci bodo imeli na voljo skupnih 60 leposlovnih del, 51 proznih in 9 pesniških. Manifestacija je namenjena bralcem, ki so starejši od 15 let. Pravilnik predvideva branje vsaj pet proznih del in ene pesniške zbirke. Letos je novost v tem, da se bodo bralci sami odločili za eno knjigo, ki je komisija vključila v seznam: obvezno pa mora biti avtor te knjige slovenski.

Knjižničarka je občinstvu

Tržaške knjižarne, med katerim je sedelo kar nekaj aktivnih članov te bralne akcije, predstavila knjižno bero letošnje manifestacije. Med številnimi sklopi, med katerimi so razvrščena literarna dela, je Ksenija Majovski izpostavila razdelek, v katerem so zbrani avtorji, ki letos obhajajo tako ali drugačno obletnico. Začenši s pokojnim istrskim buditeljem, g. Alojzom Kocijancičem, katerega delo Ljudi opeval sem, vode' in skale vsebuje dragocen prerez njegovega proznega in zgodovinskega ter etnološkega prizadevanja. Seznam se nadaljuje z Bogomirrom Magajno, divaškim pisateljem, čigar 50-letnica smrti obhajamo ravno letos: bralci bodo lahko segli po zbirki poezij v prozi in krajših zgodbah z legendarno vsebino Oživelj obrabi. V počastitev stoletnice rojstva pisatelja Borisa Pahorja so prireditelji uvrstili njegov slovit roman Mesto v zalivu. V ta sklop so uvrščeni še Ivan Trinko Zamejski (ob 150-letnici njegovega rojstva bodo udeleženci bralne akcije

lahko segli po izboru njegovih črtic, pesmi in korespondenci z naslovom Zamejski viharik), Ivan Pregelj s svojimi Tolminci (od kmečkega punta letos poteka 300 let), Milan Lipovec z romanom Ljudje ob cesti, Vitomil Zupan z delom Menuet za kitaro. Tudi slovenski svet poezije beleži letos pomembne obletnice, ki jih pobudniki bralne manifestacije niso zanemarili, in sicer stoletnico rojstva Mateja Bora in sedemdesetletnico Marka Kravosa, ki je pravkar izdal novo zbirko Sol na jezik. Seznam Primorci beremo 2013 vsebuje tudi avtorje žanrskih del oziroma kriminalk: naj omenimo le Obsedenost v času krize Augusta Demšarja in Truplo ob progi Toneta Freliha. Bralci bodo lahko segali tudi po biografijah (Ksenija Majovski je izpostavila delo Vesne Milek o življenju igralca Cavazze. Seznam vsebuje še dela avtorjev mlajše generacije, ki so v zadnjih letih želi lep uspeh: med temi velja omeniti Gorana Vojnoviča in Janjo Vidmar.

IG

Društvo slovenskih izobražencev

Zoran Mušič: genij v tujini, zapostavljen v matični domovini

Danes ga poznamo kot velikega priznanega slovenskega in evropskega umetnika, čeprav je ostal v matici zaradi ideoloških in političnih predsodkov zapostavljen in kratkoročno pozabljen. Njegovo ustvarjanje so zaznamovala različna obdobja, do prelomnih trenutkov pa je prišlo prav v Trstu. Bil je slikar in meščan, ki se je rodil na slovenskem ozemlju in so ga v likovnih krogih kljub ljubosumnju spoštovali. Rodil se je leta 1909 v Bukovici, tako mama kot oče sta bila učitelja, Brica, strica pa sta imela delikatesno trgovino v Trstu. Z mola San Carlo je potoval na obisk k teti v Koper.

O življenju Zorana Mušiča in zgodovinskih prelomnih dogodkih je prejšnji teden tekla beseda v Peterlinovi dvorani, kjer so večer sooblikovali urednik in akademik Niko Grafenauer, publicistka in dolgoletna novinarka Alenka Puhar, umetnostni zgodovinar Vojko Zupan in novinar Ivo Jevnikar ob predstavitvi bogate dokumentirane monografije Videnja, ki jo je izdal SAZU ob 100. obletnici rojstva leta 2009. Knjiga je plod dvodnevne mednarodne simpozija in predstavi različna obdobja Mušičevega ustvarjanja z upodobitvijo njegovega dela. "Že naslov Videnja je pomenljiv, saj to ni običajen zbornik, temveč so tako njegova kot naša Videnja", je dejal Grafenauer "in zato imajo dvoznačen pomen". Zahvalil se je Alenki Puhar in Vojku Zupanu za sodelovanje in dodal, da je Mušič slikar, ki smo ga ves čas na Slovenskem zapostavljali. Naslednji je spregovoril Zupan, izjemno poznavalec Mušičevega življenja in opusa, prav slednjega je natančno opisal. Zaradi krute usode Soške fronte se je Mušičeva družina odselila. On sam se je vrnil v Trst že leta 1935 za bežne obiske. Med drugo svetovno vojno se je pomikal iz okupirane Ljubljane in razstavljal v galeriji na Korzu. Leta 1944 je odšel v

Benetke, kjer je pripravil poletno razstavo, ob kateri je izšel tudi izjemen katalog, nato ga aretirajo, pripeljejo v Trst, nato pa odpeljejo v Dachau kot taboriščnika. 5. junija se s prvim transportom vrne v Ljubljano. Prvič po vojni z ženo Ido pripravi razstavo v Trstu, kjer se družijo s prijatelji in umetniki. Ko se odpelje v Pariz, se mu zapre ožja domovina, čeprav tam sodeluje pri promociji slovenske kulture. Potem ko je slikal konje, sienske pokrajine in abstraktne slike, pride v sedemdesetih do preloma. Postane slikar vsega sveta, do New Yorka, Tokia in drugih celin ter tako prerese tržaške okvire. Kot je dejal Zupan, so za to monografijo pomagali številni, tudi prostovoljno, v

minih na Mušiča. Alenka Puhar je svoj poseg začela z eno izmed najbolj udarnih tem slovenskega kulturnega delovanja, z izstopanjem iz slovenskega

čast slovenski kulturi in Mušiču. Skupno je sodelovalo 21 avtorjev, med katerimi tudi pisatelj Boris Pahor, ki je v Peterlinovi dvorani spregovoril o svojih spo-

centra PEN zaradi izključevanja oziroma črtanja ljudi, ki so bili pred petindvajsetimi leti sprejeti: "Ti, ki črtajo, pravzaprav zelo malo vedo o slovenski identiteti,

poteze preteklosti pa se določenim ne zdijo vredne kot pomemben del življenja". Mušiča so maja 1945 izključili iz Društva slovenskih umetnikov, nato še iz slovenskega občestva. Predlagan je bil celo sodišču narodne časti. Drži se ga sloves, da je zatajil svojo domovino, zamolči pa se, da je bil izključen iz tega občestva. Ob koncu so predvajali film, ki ga je posnel Miro Oppelt z Mušičem v njegovem ateljeju v Parizu tik pred otvoritvijo razstave, ko je bil star 86 let.

Šin

Kaninska žičnica proti stečaju?

Ne bo denarja za obveznosti, ki ne morejo rešiti žičnice

Na zadnji marčevski seji občinskega sveta Občine Bovec so bovske svetniki potrdili letošnji proračun. Teden prej so ga zavrnil, ker se niso strinjali z vlaganji občine v letališče in ATC Kanin, brez dodatnih obrazložitvev oz. črtanja za

teh 400.000,00 evrov ne da v proračun za takojšnje naročilo projekta nove žičnice. Občina je rezervirala le 5.000,00 evrov za preiskavo računskega sodišča, kar zna narediti piko na kritični situaciji... Glede na politično porazdelitev moči v državi, je raz-

drugje. Zato prevladuje enotno vprašanje in zahteva: Kdo od odgovornih na občini in v družbi ATC zamuja s predstavitvijo občinskemu svetu in širši javnosti scenarija sanacije obstoječe žičnice in izgradnje nove?!

Kdo neodgovorno zamuja tudi s pobudo in (nadaljevanjem) uresničitvijo projekta (do gradbenega dovoljenja) prenove po modelu javno-zasebnega partnerstva?! Odgovorni za to so čas za obrazložitve in opravičila zamudili in morajo takoj odstopiti! Tudi zaradi spotikanj in fig v žepih so prišle možnosti ohranitve tega regijskega in edinega visokogorskega smučišča v državi na skrajno časovno točko, ko je še moč kaj narediti v naslednjem letu v smislu priprave in izvedbe projekta.

Če bodo sedanji odgovorni v lokalni skupnosti, regiji in pri lastnikih peljali zadevo tako neprofesionalno, v letu 2013 ne bo moč speljati razpisa za javno zasebno partnerstvo, saj praksa kaže, da so za to potrebni kakšni štiri meseci; za dinamično pripravo projektne dokumentacije, pridobitev soglasja in dovoljenja skupaj pa najmanj 6 mesecev; pripraviti in izvesti javni razpis za izvedbo del še minimalno nadaljnje tri mesece, in to le v primeru, da ne bo pritožb. To pomeni, da smo že neke v naslednjem letu! Bodo tuji partnerji ohranili še toleranco do ubogih ljudi v razmerah nikoli dokončane tranzicijske prakse...?!

MM

Konec takih prizorov na najvišjem smučišču v Sloveniji

večino svetnikov spornih proračunskih postavk.

Na 23. seji občinskega sveta Občine Bovec so vendarle sprejeli letošnji občinski proračun. Družbi ATC Bovec, ki upravlja tudi žičnico na Kanin, so iz predloga proračuna črtali 400.000,00 evrov, s pogodbo določenega koncesijskega denarja. To so utemeljili s tem, da ta ne izpolnjuje več pogodbenih določil, ker žičnica ne obratuje že od 25. januarja, za kar je občina prej pridobila pravno tolačenje pristojnih institucij. Župan je izrazil bojazn, da bi denar v tej postavki upniki zahtevali za dolgove ATC-ja in bi bil izgubljen za naprej. Občani pa se sprašujejo, zakaj potem občina

plet takih zgodb znan že skoraj vnaprej.

Sicer pa se med občani porajajo vprašanja, zakaj občina v svojem proračunu tega denarja ne predvidi v naročilo gradbenega projekta nove žičnice. Čas za to je skoraj že potekel, ostaja le še vprašanje odgovornosti, zakaj in kdo je z zavlačevanjem zamudo povzročil in s tem izgubo državnih in evropskih sredstev za novo krožno kabinsko žičnico. Brez te pa je na vrsti le še stečaj. Tudi vonj po volilni kampanji je namreč več kot očiten, vendar bo cena zanj neprimerno velika in prevelika. Stotine delavcev brez dela in izseljevanje mladih družin in tistih, ki jih bodo zasnovali

Nova odprava

Ekstremni pilot Lenarčič spet na poti

Slovenski pilot Matevž Lenarčič je v zgodnjih ponedeljkovih urah s svojim ul-

lišča pristal v norveškem Tromsu. Polet je bil zelo dinamičen zaradi spreminjajočega se vre-

led. Letalo je bilo predelano za ekstremne polete in zelo nizke temperature, kljub temu pa predstavlja veliko nevarnost vreme, ki je letos še posebno spremenljivo.

Polet je zelo pomemben tudi zaradi svojega raziskovalnega značaja, saj ima "ta mali", kakor ga Lenarčič imenuje, vgrajena posebna tipala, ki preverjajo vsebnost črnega ogljika v zraku. Slednji predstavlja pomemben faktor pri onesnaževanju okolja.

Celotno odpravo je možno v živo spremljati na spletni strani www.worldgreenflight.com - letalo ima namreč vgrajen poseben GPS-oddajnik, ki vsakih nekaj minut oddaja podatke o točnem položaju, višini in hitrosti.

Ivan Rustja

tralahkim letalom spet odletel na dolgo pot - tokrat ga bodo krila malega letala ponesla čez severni tečaj v Kanado, od koder se bo vrnil čez Atlantik po t. i. Lindberghovi poti. Celoten polet naj bi predvidoma trajal cel mesec.

Lenarčič, po izobrazbi biolog, je znan po svojih ekstremnih podvigih. Leta 2004 je uspešno obletel svet s Pipistrelom v Sinusom. Polet je sicer poskušal opraviti že leto prej, a ga je v Kanadi ustavila birokracija. Njegova verjetno najbolj znana odprava je bil lanski polet, ko je na poti okoli sveta letel preko vseh celin in pristal tudi na Antarktiki. S svojim letalom Pipistrel Virus je po dolgem poletu z brniškega leta-

mena. Na pot bi moral odleteti že v petek, a je vzlet prestavil zaradi neugodnih vremenskih razmer nad Alpami. Veliko težavo mu predstavlja letenje v oblakih, saj se na tako majhnem letalu zelo hitro nabere

Delovanje vrtca v Štandrežu

"Spoznavajmo prostovoljno delo in spoštujmo različnost"

Kaj je prostovoljno delo? Prostovoljno socialno delo je tisto, ki ga opraviš za dobro drugih. Ni plačano z denarjem, poplačano je z mnogimi bolj vrednimi stvarmi, z občutkom, da opravljaš koristno delo, z zavestjo, da te potrebujejo. Prostovoljno delo nudi priložnost za kreativno in solidarnostno sodelovanje, v katerem odgovarjamo na potrebe drugih ter pri tem tudi osebnostno rastemo.

To so spoznali v letošnjem šolskem letu otroci iz vrtca "Pika Nogavička" iz Štandreža. Vzgojiteljice iz vrtca so v sodelovanju z Združenjem staršev štandreškega otroškega vrtca pripravile in izpeljale projekt "Prostovoljno delo z otroki", s katerim so učence usmerili v prostovoljno delo. Njihov glavni namen je bil sensibilizirati otroke s socialnimi temami in jim konkretno predočiti, kako postati aktivni pripadniki skupnosti, v kateri živimo. V prvi vrsti se je ta vzgojni proces

začel odvijati že v vrtcu, s tem da so vzgojiteljice stalno vodile malčke k medsebojni pomoči in spoštovanju do različnosti. Korak

pravičnosti in aktivnega sodelovanja v družbi, tako da so bili tudi sami vpleteni v tovrstne pobude. Spoznali so Krvodajalsko društvo in z njim izpeljali ekološko akcijo. V vrtcu so zbirali plastične zamaške plastenk za recikliranje in odkup. Zbrano denarno vsoto pa bodo posredovali onkološkemu centru CRO iz Aviana. Otroci pa so se zelo pozitivno odzvali na sodelovanje s centrom C. I. S. I. Vrtila so

za korakom so doumeli, da nismo vsi sposobni opravljati zahtevnih nalog na isti način, to pa je potrebno sprejeti in nikakor ne zaničevati. Če kdo ima težave pri usvajanju pojmov, pri učenju, pri izvajanju vaj pri gibalni vzgoji ali se znajde v situacijah neugodja, mu je treba pomagati. Vzgojiteljice so otroke učile, da je dejanje darovanja pomembno, kot tudi delitev predmetov in stvari s socialno ogroženimi in šibkejšimi vrstniki. Skozi celotno šolsko leto so jim nudile priložnosti za razmišljanje o temah socialne

se tri srečanja, ki so se izkazala zelo vzgojna in ustvarjalna. Nekaterim otrokom absolutno ni bilo lahko sprejeti različne realnosti, obratno, težko jim je bilo, a že drugo srečanje je bilo lažje in bolj sproščeno. Začeli so jih sprejemati, s tem podirati mentalne pregrade in vzpostavljati pristne človeške vezi. Najlepše je bilo, ko so skupaj izdelovali recikliran papir, se ob tem veliko naučili in zabavali. Nastal je prav lep, vzorčast papir, s katerim so ročno oblikovali razne izdelke in bili prav ponosni nanje. Med letom so sodelovali tudi z Združenjem klovnov Rdeči noski. Povabili so jih v vrtce, da jim ti predstavijo svoje prostovoljno delo. Rdeči noski so znali vzpostaviti tako pozitivno in veselo vzdušje, da je bil pravi praznik. Mali cicibančki so se z njimi zares zabavali, saj so plesali, peli, poslušali pravljico, barvali klovna,

šminkali Rdeče noske. Toda, ko je bilo veselja konec, so se otroci iz vrtca vrnili domov. Bolnim otrokom, katere redno obiskujejo Rdeči noski, pa je to onemogočeno, saj morajo ostati v bolnišnici. In prav to sporočilo so v vrtcu povsem dojeli. Razumeli so, da so oni srečnejši od tistih, ki morajo cele dolge dneve in noči prebiti v bolnici in upati v čim hitrejšo ozdravitev. Ob koncu dneva je bilo vsem jasno, kako pomembno vlogo imajo ti

staršev, saj so bile vse izvršene dejavnosti tako z vzgojnega, družbenega, solidarnostnega in emocijskega vidika nadvse zgledne in spodbudne. Vse opravljeno delo v zvezi s tem projektom je natančno dokumentirano, vrstila se je že projekcija fotografij, v pripravi pa je tudi dvd. S tem projektom želijo tako vzgojiteljice kot Združenje staršev dokazati, da je boj proti socialni izključitvi pomemben, saj je v zadnjih časih vedno bolj tesno

Rdeči noski, ki delajo prostovoljno in nosijo delček sreče ter radosti otrokom, ki so v bolnici in ne doma. Tako vzgojiteljice kot otroci se iskreno zahvaljujejo Rdečim noskom, ki so jim podarili svoj dragoceni čas, pa tudi dragim staršem, ki so poskrbeli za to, da je lahko vrtce izročil presrečnim Rdečim noskom prostovoljni prispevek.

Torej v končni fazi lahko rečemo, da je ta projekt povsem koristen in da je bil navdušeno sprejet tako s strani otrok kot njihovih

povezan s šolsko populacijo. Njihov cilj je odigrati pomembno in specifično vlogo bodisi pri preprečevanju socialnega izključevanja bodisi pri vzgajanju otrok za večji smisel zakonitosti in solidarnosti v družbi. Tudi v naslednjem šolskem letu se bo ta projekt nadaljeval in vrtce bo sodeloval še z drugimi združenji in ustanovami.

SG

Viri: poročilo o projektu predsednice Združenja staršev Sare Boškin

Dve slovenski narodni vladi ustanovljeni v različnih političnih razmerah

Zaradi razdeljenosti Slovencev, težko do dogovora o prihodnosti družbe in države

V Sloveniji čas med 27. aprilom in 2. majem velja za prazničnega, za obdobje namenjeno počitku in veselju ljudi ter spominjanju na dogodke iz naše preteklosti. Toda ob obeleževanju 27. aprila ter 1. in 2. maja so se nadaljevala politična vrenja s polemikami skoraj o vsem, kar se je važnega dogajalo oz. kar se dogaja v Sloveniji. Del Slovencev, med njimi je največ nekdanjih partizanov, slavi 27. april, dan, ko naj bi bila ustanovljena Osvobodilna fronta slovenskega naroda, samozvana pobudnica in voditeljica odpora zoper okupatorje in za narodno osvoboditev. Mnogi ljudje, gre za rodoljubne in politično osveščene iz raznih okolij, pa opozarjajo, da še zmeraj ni ugotovljeno in pojasnjeno, kaj se je v Vidmarjevi vili v Rožni dolini ob robu Ljubljane, kjer naj bi bila OF ustanovljena, tedaj sploh dogajalo. Ne gre zgolj za datum, saj se ne ve, kdaj je bila OF ustanovljena, ali je bilo to 26. ali pa 27. aprila 1941, ampak tudi za njeno prvotno ime, ki je bilo Protiimperialistična fronta slovenskega naroda. Slednja je najprej pozivala na boj proti t. i. imperialističnim državam, kot so poimenovali zlasti Anglijo in Francijo, po napadu Nemčije na Sovjetsko zvezo pa se je preimenovala v Osvobodilno fronto

slovenskega naroda, in se razglasila za edino dovoljeno voditeljico upora zoper okupatorje na Slovenskem. 27. april se je do leta 1992 slavil kot Dan OF, od tedaj pa omenjeni datum velja za Dan upora proti okupatorju. OF je ves čas delovala pod vodstvom komunistične partije, največkrat prikrito, kar je odločilno prispevalo k vzpostavitvi totalitarne države oz. oblasti po vojni.

Toda so še drugi datumi, ki zaznamujejo našo narodno zgodovino. Vladajoča politika je denimo dolgo obdobje zatirala, da je bila vlada, ki je bila 5. maja leta 1945 ustanovljena v Ajdovščini, prva taka vlada pri nas. Zdaj je vendarle tudi uradno priznано, da je bila prva Narodna vlada Slovenije tista, ki je bila 31. oktobra leta 1918, torej ob koncu prve svetovne vojne, ustanovljena v Ljubljani. Za njenega predsednika je bil izbran Josip Pogačnik. Na zasedanju Narodnega odbora za Slovenijo, glavnega političnega in predstavnškega organa pro-

tikomunističnega tabora, 3. maja 1945 na Taboru v Ljubljani, ni bila ustanovljena nobena nova vlada. To je pred nekaj dnevi v pogovoru za Novi glas potrdil tudi prof. dr. Janez Arnež, ustanovitelj in predstojnik Raziskovalnega inštituta Slovenica v Ljubljani. Vlada, ustanovljena 5. maja 1945 v Ajdovščini, kot organ nove komunistične oblasti, je bila torej druga Narodna vlada v naši nacionalni zgodovini.

Politične razmere v Sloveniji so v času vračanja v zgodovino vlad

no prevladati, ker bo sicer država lahko dejansko razpadla oziroma postala nekakšen protektorat t. i. evropske trojke. Državni poglavar Borut Pahor opozarja, "da je treba začeti spreminjati stvari". Začel je izvajati pobudo z naslovom Slovenija 2030, s katero želi vzpodbuditi razmišljanje ljudi, da bi pripravili program, nekakšno vizijo razvoja in prihodnosti naše družbe in države. O tem je razpravljalo okoli 30 znanih Slovencev, uspešnih na raznih

Slovinci, ker to onemogoča spravo in sožitje. Prof. Alen Kobličica je menil, "da ima Slovenija veliko število sposobnih in ustvarjalnih ljudi, nima pa voditeljev, ki bi prevzeli odgovornost". Prof. dr. Boštjan M. Zupančič, sodnik evropskega sodišča za človekove pravice v Strasbourgu, je predstavil temno oceno razmer in stanja v Sloveniji. Meni, da je za našo državo bistvenega pomena, da ohrani stike z zunanjim svetom, "je pa res, da se mnogi slovenski politiki zunanjemu pogledu krčevito upirajo". V državi ni optimizma in zaupanja, ker so ju posamezniki v politiki, gospodarstvu in nasploh v življenju v teh dobrih dvajsetih letih napravili. Slovenci smo travmatiziran narod. Slovenec Slovence ne zaupa več. Slovenec tudi tujcu ne zaupa več. Tudi v Sloveniji na oblast prihajajo vedno bolj pokvarjeni ljudje, patološki narcisi, ki prinašajo zlo. Žal na omenjena stališča in trditve ali ocene znanih in vplivnih osebnosti ni odgovorov, ni nobene pripravljenosti in volje za soočanja in izmenjavo mnenj. Bolj predvidljiv pa se zdi nadaljnji politični razvoj v Sloveniji. Vla-

da Alenke Bratušek pripravlja Nacionalni reformni program in Program stabilnosti, dokumenta, ki ju bo 9. maja poslala evropski komisiji v Bruselj. V obeh bodo našteje usmeritve in ukrepi vlade za premaganje težav in krize, pa tudi za nov zagon gospodarstva in zaposlovanja. Težave in zaostanke v Sloveniji naj bi reševali tudi z novimi davki in drugimi obremenitvami prebivalstva. Uvedli naj bi nov t. i. krizni davek, davek na nepremičnine, pa tudi zmanjšali število občin. Predvideni ukrepi vzbujajo pridržke v javnosti in seveda zaskrbljenost najbolj revnih slojev prebivalstva. Na političnem odru so najbolj zaznavne priprave strank vladajoče koalicije, da bi na precej verjetnih predčasnih parlamentarnih volitvah pridobile čim več podpore in glasov volilcev. Stranke leve, enako kot t. i. vsajniki, ki so 27. aprila na ljubljanskih ulicah uprizorili peto t. i. vseslovensko ljudsko vstajo, zdaj obsojajo globalni in slovenski kapitalizem, "ki da Slovenijo vodi v pogubo". Predsednik Socialnih demokratov dr. Igor Lukšič se že hvali, da bo ta stranka na predvidenih predčasnih državnoborskih volitvah zbrala kar 40 odstotkov glasov slovenskih volilcev. Napovedujejo politični preobrat, s katerim bi Slovenijo spremenili v državo nekakšne socialistične ali ljudske demokracije, z izrazito odklonilnim ali celo sovražnim odnosom do Evropske unije. Kaj se bo dejansko v prihodnje dogajalo v Sloveniji, pa seveda ni mogoče, kot nikoli v politiki, natančno predvideti in napovedati.

Marijan Drožbež

Dr. Igor Lukšič

in oblasti zaostrene. Nobena politična opcija ne popušča v svojih stališčih in stremljenjih, blokade pa bo vendarle potreb-

področjih. Ljubljanski nadškof metropolit dr. Anton Stres je ponovno opozoril na škodljivost razkola in razdvojenosti med

Devetega maja zapade "skrajni" rok

Kaj bo Slovenija predstavila Evropi?

Politika, ki jo vodi nova vlada, bo v kratkem morala polagati račune pred Evropo. 9. maj je namreč datum, do katerega mora Bratuškova predstaviti Evropi svoj natančni načrt dela in podrobni načrt za izhod iz krize. V prejšnjem tednu je tako vlada predstavila osnutek nacionalnega reformnega programa (NRP), ki v ospredje sicer postavlja že vsem dobro znane teme, hkrati pa pojasnjuje nekatere ukrepe, ki so se doslej pojavljali samo v obliki govoric. Ta osnutek je prvi uradni dokument, ki v nekoliko jasnejši obliki pojasnjuje sveženj ukrepov, ki naj bi ga sprejela vlada Alenke Bratušek, pa čeprav pušča še vedno kar nekaj odprtih vprašanj.

Pa pogledajmo, kaj predvideva. **Sklop 1 – Konsolidacija javnih financ in sanacija bančnega sektorja**

V tem najpomembnejšem sklopu ostaja slaba banka osrednja rešitev, ki jo ponuja vlada Alenke Bratušek. Gre za posebno agencijo, na katero bodo prenesene slabe terjatve bank. Šlo bo predvsem za tiste kredite, ki bi jih banke ne mogle izterjati in bodo zato odtujeni na novo agencijo. Njena edina naloga bo upravljanje s tovrstnimi slabimi krediti, banke pa naj bi posledično bile "očiščene" teh bremen in bi lahko ponovno zagnale svojo primarno kreditno dejavnost. Novosti, ki jih prinaša NRP, so možnost daljšega delovanja slabe banke, črtanje obvez, kolikšen delež slabih kreditov bi bilo potrebno vsako leto prodati, ter predvsem možnost vstopa zaseb-

nega partnerja v sistem slabe banke. Če bi se ta možnost uresničila, bi bila tudi država nekoliko manj obremenjena z garancijami pri tem projektu. Najpomembnejša novost, ki izhaja iz NRP, pa je potreba po dokapitalizaciji bank, ki znaša 900 milijonov evrov, in to do konca julija. To bo v prihodnjih dveh mesecih tudi eno od najbolj perečih

sklop 2 – Sanacija podjetniškega sektorja

Vlada napoveduje nadaljevanje financiranja malih in srednjih podjetij – šlo naj bi za garancije, subvencije in lastniško financiranje. Letos naj bi za 717 projektov bilo na voljo 120 milijonov evrov. Naslednje leto bo za tovrstne pomoči na razpolago 73 milijonov evrov. Pomoč se bo delila dveh kategorijama podjetij, ki bodo razdeljena glede na tehnološko intenzivnost in rast. Pomembna postavka je dalje privatizacija večjih državnih podjetij. Bratuškova je obljubila, da bo država letos prodala dve večji državni investiciji, po možnosti bo ena od teh tudi prodaja deležev v eni od bank. To naj bi bil po mnenju Bratuškove dober signal za trge. Pomemben projekt na tem področju je nazadnje še Slovenski državni holding (SDH), agencija, ki bo upravljala z vsemi državnimi lastniškimi deleži in bo v tem kontekstu tudi sestavila seznam prednostnih prodaj. SDH je bil, tako kot slaba banka, projekt Janševе vlade: sprememba, ki naj bi jo prinesla nova vlada, pa je dejstvo, da SDH po novem ne bo več lastnik državnih deležev, ampak samo njegov upravitelj. Holding bo tako izgubil na specifični teži, ki mu jo je sicer pripisala Janševa vlada, a še vedno ostaja med temeljnimi projekti: po novem naj bi budno oko nad njim imelo tudi računsko sodišče, kar ni bilo doslej predvideno.

še nedavno za levičarske stranke zelo slaba rešitev.

Sklop 2 – Sanacija podjetniškega sektorja

Vlada napoveduje nadaljevanje financiranja malih in srednjih podjetij – šlo naj bi za garancije, subvencije in lastniško financiranje. Letos naj bi za 717 projektov bilo na voljo 120 milijonov evrov. Naslednje leto bo za tovrstne pomoči na razpolago 73 milijonov evrov. Pomoč se bo delila dveh kategorijama podjetij, ki bodo razdeljena glede na tehnološko intenzivnost in rast. Pomembna postavka je dalje privatizacija večjih državnih podjetij. Bratuškova je obljubila, da bo država letos prodala dve večji državni investiciji, po možnosti bo ena od teh tudi prodaja deležev v eni od bank. To naj bi bil po mnenju Bratuškove dober signal za trge. Pomemben projekt na tem področju je nazadnje še Slovenski državni holding (SDH), agencija, ki bo upravljala z vsemi državnimi lastniškimi deleži in bo v tem kontekstu tudi sestavila seznam prednostnih prodaj. SDH je bil, tako kot slaba banka, projekt Janševе vlade: sprememba, ki naj bi jo prinesla nova vlada, pa je dejstvo, da SDH po novem ne bo več lastnik državnih deležev, ampak samo njegov upravitelj. Holding bo tako izgubil na specifični teži, ki mu jo je sicer pripisala Janševa vlada, a še vedno ostaja med temeljnimi projekti: po novem naj bi budno oko nad njim imelo tudi računsko sodišče, kar ni bilo doslej predvideno.

Sklop 3 – Konsolidacija javnih financ in rezi v proračun

V ta sklop spadajo "tipične" reforme, ki jih zahteva Evropa od

držav članic, predvsem tistih, ki se prezadolžujejo. Gre za tri pomembnejše reforme: reforma trga dela, rezi v javnem sektorju in pokojninska reforma. Na vseh omenjenih področjih je že ukrepala tudi Janševa vlada v letu 2012: pokojninska reforma in reforma trga dela sta bili sprejeti v režiji ministra Andreja Vizjaka, rezi v javnem sektorju pa v sklopu zakona o uravnoteženju javnih financ. K reformi trga dela bi Bratuškova dodala še boj proti sivi ekonomiji in zaposlovanju na črno: podrobnosti o teh načrtih še niso znane. Tudi pri ostalih dveh področjih bodo spremembe glede na ukrepe, ki jih je sprejela prejšnja vlada, minimalne: v rezihi za javni sektor so opredelili zmanjševanje števila zaposlenih: vsako leto naj bi rezali en odstotek zaposlenih, glede pokojninske reforme pa bo ustanovljena skupina, ki bo spremljala učinke lani sprejete reforme.

Sklop 4 – ustvarjanje boljšega podjetniškega okolja

Boljše podjetniško okolje naj bi se ustvarjalo v naslednjih mesecih s finančnimi subvencijami in spremembo pravnega okvirja. O finančnih subvencijah in garancijah za zagon inovativnih podjetij, predvsem majhnih in srednje majhnih, smo pisali že v gornjih odstavkih. Zanimiv je tukaj tudi nov pravni okvir, ki naj bi bil podjetjem bolj prijazen. Pred kratkim je bil odoben zakon, ki lajša državno pomoč podjetjem v težavah in odpravlja zgornje omejitve finančne pomoči (na tej osnovi je bila odobrena 35-milijonska garancija podjetju Cimos), nove spodbude naj bi prišle za konverzije upniških terjatev v lastniške deleže, v izdelavi naj bi bil nov zakon za razdolževanje podjetij v obliki izvensodnega postopka. Zadnji sveženj ukrepov v tem sklopu bo spodbudil krajevne in državne organe k pripravi novih prostorskih načrtov: šlo naj bi za 13 novih državnih prostorskih načrtov in 90 občinskih.

Andrej Černic

Umetniki za karitas na Dunaju

V sredo, 24. aprila, je bilo v galeriji Slovenskega kulturnega centra Korotan na Dunaju odprte prodajne razstave izbora likovnih del, ki so nastala v 17. in 18. mednarodni likovni koloniji Umetniki za karitas na Sinjem Vrhu nad Ajdovščino. Na Dunaj

Hieronim Vidmar

je bila razstava Umetniki za karitas, ki letos praznuje polnoletnost, objavljena prvič, za kar gre zahvala kuratorju Korotana mag. Antonu Levstoku, ki je v pozdravnem nagovoru izrazil veselje nad široko paleto različnih razstavljalcev. Zanimiva arhitektura galerije v Korotanu ponuja ogled razstavljenih del ne le tistim, ki vstopijo v prostore galerije, temveč vsem mimoidočim.

Dunajski publiko je Jožica Ličen predstavila zgodovino in dobrodelno vsebino projekta Umetniki za karitas, o strokovni vsebini kolonije je govorila Anamarija Stibilj Šajn. Moderator večera in strokovni sodelavec kolonije Jože Bartol je simbolično povezal tokratno potovanje razstave, saj je pred Dunajem ta gostovala v Trstu, torej je zaobjela širok kulturni prostor, ki je v zgodovini združeval Slovence in sosednje narode.

Utrip sinjevrške pokrajine so pričarali Mladi z Gore, ki so na hudomušen način predstavili zdravilne rožice, ki rastejo na Gori. Prisotne je navdušila sopranistka Pia Brodnik s koroškimi narodnimi, še posebej aplavz pa so namenili pesmi Slovenec sem, ki jo je vrhunsko zapel baritonist Marko Kobal ob spremljavi citrarja Tomaža Plahutnika. Protokolarno vino občine Ajdovščina in domače dobrote, ki sta jih postregla Irma in Hieronim Vidmar s Sinjega Vrha, gostitelja številnih likovnih dogodkov na tem slovenskem Montmartru, so bile pristno sporočilo časa in prostora, kamor se umetniki tako radi vračajo. Razstavo je odprla predsednica NSI Ljudmila Novak, ki se je zahvalila Karitas za izvirni način sporočanja v domači in širši prostor o tiskah družin in posameznikov, kakor tudi umetnikom, ki so se velikodušno odzvali na povabilo. Geslo kolonije in prodajnih razstav "Lačen sem bil in ste mi dali jesti, žejen sem bil in ste mi dali piti, nag sem bil in ste me oblekli..." (Mt 25, 35-37) tudi tokrat vabi k pomoči otrokom v tiski. Razstava bo na Dunaju do konca maja. / J. L.

12. maj 2013

Tudi jaz sem bil zarodek. Lahko podpišeš.

**Od Evrope zahtevamo, naj ustavi poskuse,
ki uničujejo človeške zarodke.**

**Tudi ti kot evropski državljani podpri pravico
do življenja vse od njegovega začetka.**

Podpiši papirnati obrazec ali pristopi on line
prek portala: **www.firmaunodinoi.it**

Kajti človeški zarodek je že eden izmed nas.

